

Spolufinancované z
programu Európskej únie
Erasmus+

RmS Rada mládeže
Slovenska

Rada mládeže Slovenska a Česká rada dětí a mládeže

Hodnoty v mládežníckých organizáciách

Správa s výskumu hodnôt vo vybraných mládežníckych organizáciách

{HODNOTY
MLADÝCH}

Výskumný tím: Veronika Fishbone Vlčková, Jan Husák,
Katarína Čavojská, Nela Andresová,
Spracovali: Katarína Čavojská, Nela Andresová

Obsah

Úvod	3
O metodológii.....	4
Hodnoty a mládežnícke organizácie.....	6
O hodnotách.....	6
Projekt Hodnoty mladých.....	6
Ako sme merali hodnoty v projekte Hodnoty mladých.....	7
Aké sú hodnoty mladých v Českej republike a na Slovensku	10
Hodnoty v mládežníckych organizáciách.....	14
Mládežnícke organizácie na Slovensku	14
Mládežnícke organizácie v Čechách	17
Postoje členov mládežníckych organizácií vo vybraných otázkach	19
Mládežnícke organizácie na Slovensku	19
Prosociálne tendencie	19
Vlastná účinnosť (self-efficacy)	20
Záujem o spoločenské dianie a politiku	21
Dôležitosť spoločenskej participácie	22
Účasť vo voľbách	23
Politika – záujem a orientácia	24
Dôvera inštitúciám	25
Dôvera ľuďom	26
Postoj ku drogám, fajčeniu, alkoholu a sexu	27
Názory na rodinu a postavenie muža a ženy.....	27
Mládežnícke organizácie v Českej republike	29
Prosociální tendence	29
Vlastní účinnost (self-efficacy)	29
Zájem o společenské záležitosti a politiku	30
Důležitost společenské participace	30
Politika – zájem a orientace	31
Účast na volbách	31
Důvěra v instituce.....	32
Důvěryhodnost lidí.....	33
Postoj k drogám, kouření, alkoholu a sexu.....	33
Rovnost	34

Úvod

V správe prezentujeme základné zistenia z výskumu mládežníckych organizácií, ktorý prebiehal v rámci projektu Hodnoty mladých. Samotný projekt prebiehal v réžii Českej rady dětí a mládeže a Rady mládeže Slovenska v rokoch 2019 až 2021 v Českej republike a na Slovensku. Viac o projekte a jeho výstupoch je na stránke hodnotymladych.org.

Projekt sa primárne zameriaval na hodnotové orientácie mladých ľudí s osobitným dôrazom na hodnoty mladých z rôznych mládežníckych organizácií. Okrem reprezentatívnych dát na celkovej populácii mladých vo veku 15 – 29 rokov sme sa preto zamerali aj na špecifické dáta priamo z konkrétnych organizácií detí a mládeže. Aplikovaním dôsledných metodologických postupov sa nám podarilo získať kvalitné a širokospektrálne dáta. Obsahovo nám umožňujú popísať, akí mladí ľudia sú v týchto organizáciách, v čom sa líšia, alebo naopak v čom sú rovnakí ako bežní mladí. Na základe dát však dokážeme aj pomerne detailne popísať aké sú ich hodnotové orientácie, a to aj v kontexte charakteru vzdelávacích programov v jednotlivých organizáciách.

V správe, ktorú máte pred sebou, prinášame hlavné zistenia o mládežníckych organizáciách v komparatívnej perspektíve. Predstavujeme nielen ich hodnotové profily, ale aj akým spôsobom sa ich špecifické hodnotové orientácie prenášajú do deklarovaných postojov či konania.

Projekt bol realizovaný s podporou programu Erasmus+.

O metodológii

Výskumnú časť projektu Hodnoty mladých tvorili dve časti: reprezentatívny výskum všeobecnej populácie mladých vo veku 15 až 29 rokov a výskum v 18 organizáciách mládeže medzi mladými v rovnakej vekovej kategórii. Zistenia, ktoré tu prezentujeme, sú výsledkom výskumu v spomínaných 18 organizáciách Českej republiky a na Slovensku.

Zber dát v rámci tohto výskumu prebiehal v oboch krajinách súbežne v období od mája do júla 2020, pričom veľkosť vzorky sa v jednotlivých organizáciách líši na základe veľkosti samotnej organizácie. Celkovo boli zozbierané odpovede od 3808 respondentov, do analýzy bolo možné zahrnúť 2906 vyplnených dotazníkov.

V tejto analýze sledujeme perspektívu rozdielov z hľadiska členstva v organizácii mládeže oproti mladým, ktorí túto skúsenosť nemajú. Na účely tejto správy sme spojili české a slovenské organizácie, ktoré sú si svojim zameraním podobné. Vzniknuté kategórie v Českej republike sme definovali ako organizácie kresťanské, ktoré sú založené na viere a kresťanských hodnotách, na tie, ktoré sú zamerané na prírodu a pobyt v nej. Poslednú kategóriu tvoria občiansko-politické organizácie, ktoré sa venujú občianskym aktivitám. V prípade slovenských organizácií pracujeme s dvomi kategóriami organizácií – a to s kresťanskými organizáciami, teda organizáciami v ktorých viera a kresťanské hodnoty hrajú kľúčovú úlohu a s kategóriou sekulárnych organizácií, v ktorých nie je prítomná orientácia na kresťanské hodnoty a vieru.

CZ		SK			SPOLU
Kresťané	Príroda	Občianska spoločnosť	Kresťanské organizácia	Sekulárne organizácie	3 + 2 typy
5	4	3	4	2	18 organizácií
464	927	489	661	365	2906 respondentov

Pre zber dát bol využitý rovnaký dotazník ako pri zbere dát na všeobecnej populácii mladých, a to z dôvodu zachovania možnosti komparability týchto dát. Metodológia zberu dát bola postavená na princípe náhodného výberu, zvlášť v každej organizácii. Zber dát zaisťovali zástupcovia organizácií, ktorí vyžrebovaným členom rozposlali webový dotazník na vyplnenie.

Samotnému zberu dát predchádzalo pilotné testovanie dotazníka na vzorke 300 respondentov (150 v ČR a 150 v SR), v ktorom bola overovaná formulácia otázok, ako aj totožnosť oboch jazykových mutácií dotazníka. Zber dát na všeobecnej populácii v oboch krajinách zabezpečovali profesionálne agentúry venujúce sa výskumu verejnej mienky, a to agentúra Kantar CZ v Českej republike a agentúra FOCUS na Slovensku.

Obsahovo sme výskum opreli predovšetkým o ucelený súbor hodnôt podľa S. H. Schwartz, presnejšie o jeho tzv. Revidovanú teóriu základných hodnôt. Tento koncept popisuje na základe rozsiahlych výskumov 19 základných ľudských hodnôt a odкрýva základné vzťahy medzi nimi, a to vrátane hlavných životných motívácií, ktoré s nimi súvisia. Túto teóriu sme doplnili o ďalšie oblasti, ktoré súvisia s demokraciou a dôverou, prosociálnym správaním, participáciou a angažovanosťou, vlastnou účinnosťou, rodovou rovnosťou či etickými otázkami.

Pri tvorbe a testovaní dotazníka sme spolupracovali s Inštitútom pre výskum detí, mládeže a rodiny Masarykovej univerzity v Brne. Dotazník sme tiež konzultovali s expertmi a expertkami, ktorí sa venujú oblasti mládeže a hodnôt v Českej republike aj na Slovensku. Obsahovo sme sa inšpirovali širokou paletou výskumných nástrojov, ktoré sa venujú hodnotám a témam blízkym mladým ľuďom a činnosti mládežníckych organizácií. Dôležitým vstupným zdrojom pri tvorbe dotazníka bola aj prax členských organizácií ČRDM a RMS, ktoré pracujú s deťmi a mládežou.

Údaje v grafoch sú uvádzané v percentách, pokiaľ nie je uvedené inak

Keď hovoríme o respondentovi, myslíme na respondentov aj respondentky. Rovnako členov a členky organizácií mládeže súhrnne nazývame členov a pod. Rovnosť pohlaví a rovnaké príležitosti vo všetkých ich podobách sú naším najhlbším presvedčením, na účely dokumentu používame pre zjednodušenie textu spoločné zaužívané oslovenie.

Hodnoty a mládežnícke organizácie

O hodnotách

Hodnoty predstavujú jeden z najčastejšie používaných pojmov nielen v spoločenských vedách ale aj v súčasnom verejnom diskurze. Hodnoty je možné chápať¹ ako komplexné významy, a to v tom zmysle, že určujú a vyjadrujú významy rôznych objektov, činností či možností pre nás, pre zameranie našej činnosti, ale aj pre činnosť samotnú. Hodnoty ovplyvňujú našu zameranosť, voľbu cieľov a prostriedkov ale aj spôsobov činnosti. Vyjadrujú sa v „stanoviskách“ či presnejšie postojoch, ktoré k rôznym veciam okolo nás zaujímame. Hodnoty sú vo svojej vnútornej diferenciacii podstatnou súčasťou osobnostnej aj sociálnej identity ľudí a predstavujú väzbu so sociálnym systémom, ktorá umožňuje kontrolu sociálnych mechanizmov, alebo aspoň dovoľuje o túto kontrolu usilovať.

Termín hodnota je potom používaný² v mnohých významoch, od etiky, cez technické vedy až po hodnotový marketing. Je to dané aj tým, že hodnoty sú súčasťou hodnotenia, ktoré je „imanentnou“ súčasťou myslenia a všetkých ľudských činností, stavov a situácií, v ktorých sa človek nachádza. Každé hodnotenie je preto subjektívne zaťažené. K hodnoteniu vecí okolo nás pristupujeme rôznym spôsobom pripravení, sme vybavení určitou skúsenosťou, znalosťami, máme možnosť porovnávať a vytvárať poradia významov hodnotených vecí či záležitostí. Proces vzniku hodnôt prípadne ich revízia je pritom kontinuálny proces, ktorý prebieha na základe neustáleho vyhodnocovania praktického konania a fungovania hodnôt a celých hodnotových štruktúr v rámci každodenných životných procesov. Hodnoty sú tiež priebežne overované na základe hodnotenia ich užitočnosti a platnosti.

Projekt Hodnoty mladých

V projekte Hodnoty mladých sme sa pokúsili inovatívnym spôsobom zmapovať hodnotové štruktúry a vzorce mladých ľudí v Čechách a na Slovensku, s dôrazom na identifikovanie špecifických rozdielov u mladých ľudí v mládežníckych organizáciách v oboch krajinách. Takýto inovatívny prístup umožňuje identifikovať hodnotové základy dnešných mladých ľudí, či už na úrovni jednotlivcov alebo skupín ako aj vzorce, ktoré sa tvoria na pozadí vybraných aktivít práce s mládežou. Tieto zistenia umožňujú obohatiť diskusiu založenú na empirických dátach o celkovej populácii mladých ako aj o práci s mládežou a jej dopade a kvalite.

Dáta, ktoré prezentujeme v tejto správe, sa môžu stať podkladom pre širšie spoločenské a expertné uznanie a validáciu práce s mládežou v oblasti hodnôt a hodnotového vzdelávania, hodnotového prenosu na mladých ľudí a posilnenie roly a významu hodnôt v práci s mládežou, v neformálnom no v konečnom dôsledku aj vo formálnom vzdelávaní. Na základe tohto nášho „hodnotového skríningu“ medzi mladými v celkovej populácii a v kategórii mladých z mládežníckych organizácií v Českej republike a na Slovensku je možná aj ďalšia podpora témy hodnôt a hodnotového vzdelávania v spoločenskom diskurze. Ak chápeme hodnoty ako „kompas“ pre jednotlivcov v správaní a konaní, je

---

¹ Petrussek, M: Hodnota in Velký sociologický slovník, Praha: Karolinum, 1996.

² Zich, F. – Anýžová, P.: Konfrontace hodnot v pozdní modernitě. Praha: SLON, 2016.

nevyhnutné aby sme im venovali pozornosť, osobitne v súčasnom svete vzájomného prepojenia jednotlivcov v kontexte globalizovaných demokratických spoločností.

Práca s mládežou je hodnotovo založená už zo svojej definície, preto fokusovanie sa na mládežnícke organizácie je jedným z najvýznamnejších benefitov inštitucionalizovanej práce s mládežou. V českom a slovenskom kontexte však akákoľvek diskusia o práci s mládežou smeruje len k vysoko individualistickej perspektíve redukovanej na tému zručností a ich rozvoja, namiesto holistického prístupu, ktorý ju vníma ako komplexnú vzdelávaciu integráciu. To o čo usilujeme a k čomu nám naše dáta poskytujú argumentačnú bázu, je poukázanie na význam hodnôt v práci s mládežou, či dokonca jej predstavenie aj v perspektíve hodnotového vzdelávania.

V projekte sme uskutočnili reprezentatívny výskum na celovej populácii mladých ľudí v oboch krajinách, kde sme sledovali aj efekt členstva pri všetkých premenných. Takáto perspektíva odhalila mnohé zaujímavé pozitívne zistenia o efekte skúsenosti s členstvom v mládežníckej organizácii. Takýto údaje však nedokážeme spojiť s konkrétnym typom mládežníckej organizácie a jej špecifickým programom a hodnotovou štruktúrou. Súčasťou projektu bol preto aj samostatný zber dát s využitím striktných metodologických postupov, vo vybraných mládežníckych organizáciách, ktoré reprezentujú hlavné hodnotové prúdy v oboch krajinách. Starostlivo sme preto konzultovali a vyberali organizácie, ktoré spĺňajú kritériá tak, aby medzi nimi boli veľké i malé, tradičné i novovzniknuté, kresťanské aj sekulárne, či také, ktoré sa zameriavajú na medzinárodnú dimenziu života a mládežníckej mobility. Tento výber nakoniec pozostáva z 15 organizácií, z toho 9 z Českej republiky a 6 zo Slovenska. Pri tomto výbere ako aj tvorbe metodológie výskumu sme pracovali so skúsenosťami a expertízou jednotlivých organizácií ako aj s ich hodnotovými nástrojmi a dokumentmi. Každá organizácia dostala pre svoje účely spracovanú deskriptívny analytický dokument ako aj tabuľkové materiály, v ktorých je možné sledovať prípadné rozdiely oproti celkovej populácii mladých (teda dát získaných z reprezentatívneho výskumu na všeobecnej populácii mladých). V tejto správe prinášame súhrnnú komparatívnu analýzu typov organizácií a všeobecnej populácie mladých ľudí.

Ako sme merali hodnoty v projekte Hodnoty mladých

Tak ako existuje nespočetné množstvo teoretických prístupov k chápaniu hodnôt existuje aj veľké množstvo prístupov k ich meraniu. Za jeden z najrozvinutejších a všeobecne najviac prijímaný je možné považovať koncept Shaloma H. Schwartza, pre ktorý sme sa na základe štúdia vstupných materiálov ako aj konzultácie s odborníkmi z oblasti psychológie a sociológie rozhodli aj v projekte Hodnoty mladých. Na prelome 80. a 90. roka identifikoval Schwartz a jeho kolegovia 10 základných ľudských hodnotových typov. V roku 2012³ spolu s kolegami svoje doterajšiu teóriu aktualizoval na základe rozsiahlych a výskumov z celého sveta, pričom zároveň a preukázal prítomnosť 19 základných ľudských hodnôt. Týchto „nových“ 19 základných hodnotových princípov, rovnako ako celé spektrum čiastkových hodnôt je možné stále rozradiť aj do pôvodných 10 základných ľudských hodnotových

---

³ Schwartz, S. H., Cieciuch, J., Vecchione, M., Davidov, E., Fischer, R., Beierlein, C., Ramos, A., Verkasalo, M., Lönnqvist, J.-E., Demirutku, K., Dirilen-Gumus, O., & Konty, M. (2012, July 23). Refining the Theory of Basic Individual Values. *Journal of Personality and Social Psychology*. Advance online publication. doi: 10.1037/a0029393

typov. Inovácia z roku 2012 pôvodné zistenia a teóriu teda spresňuje. Práve s týmto revidovaným konceptom sme v našom výskume pracovali aj my.

Podľa revidovanej teórie je 19 základných hodnotových typov meraných pomocou 57 postojových výrokov. Tieto sme preložili do českého a slovenského jazyka, pretože doteraz žiadny iný preklad tohto nástroja sme tak v literatúre ako ani medzi výskumníkmi nenašli. Pri prekladoch sme čiastočne vychádzali z už validovaných otázok, ktoré sa používajú v rámci Európskeho výskum hodnôt. Tie sú však platné len pre skoršiu verziu teórie o 10 hodnotových typoch, keď sa otázok používa „len“ 21. Oproti originálu sme tiež zvolili popis postojových výrokov v prvej osobe tak, aby mladí respondenti uvádzali mieru vlastnej dôležitosti pre jednotlivé výroky (v originálnom znení sa respondenti pripodobňujú k postojom tretej osoby). Toto rozhodnutie sa nám pri pilotnom testovaní ukázalo ako platné a dobre fungujúce. Na základe metodologických odporúčaní sme sa pridržovali pri meraní 6 bodovej meracej škály pre každý typ výrokov (pričom 1 znamená, že „je to pre mňa veľmi dôležité“ a 6 znamená, že „to pre mňa vôbec nie je dôležité“). V tabuľke je prehľad všetkých 19 hodnotových typov a ich chápanie, nakoľko významovo pomenúvajú oblasti, ktoré v bežnom jazyku používame často s odlišnými významovými odtieňmi.

Sebakontrola v myslení	Sloboda v kultivovaní vlastných myšlienok a schopností. Stanovovanie si vlastných cieľov. Alebo tiež slobodomyselnosť.
Sebakontrola v konaní	Sloboda v určovaní vlastných činov. V odbornej literatúre sa stretávame s tým, že hodnota sebakontroly je spojená s tzv. absolútnou (alebo tiež interpersonálnou) kompetenciou. Zároveň je typická nezávislosťou na hodnotení ostatných.
Stimulácia	Vzrušenie, novosť a výzvy. Vychádza z potreby organizmu „byť stimulovaný“, aby dokázal optimálne a pozitívne fungovať.
Pôžitkárstvo	Alebo tiež hedonizmus je dosahovanie potešenia a zmyslových pôžitkov.
Úspech	Úspech podľa sociálnych štandardov, jedná sa o výkonovú motiváciu, teda motiváciu k tomu, aby človek bol ostatnými považovaný za úspešného.
Moc (dominancia)	Moc vďaka kontrole ľudí, vplyvu na ostatných.
Moc (zdroje)	Moc pomocou ovládania materiálnych a sociálnych zdrojov, a vďaka tomu možnosť kontrolovať a ovládať.
Prestíž	Bezpečie a moc vďaka zachovaniu verejného obrazu – imidž, vlastné tváre.
Osobná bezpečnosť	Bezpečie vo vlastnom bezprostrednom okolí.
Spoločenská bezpečnosť	Bezpečie a stabilita v širšej spoločnosti.
Tradície	Zachovanie kultúrnych, rodinných či náboženských tradícií.
Konformita (pravidla)	Súlad s pravidlami, zákonmi a s formálnymi povinnosťami.
Interpersonálna konformita	Vyhýbanie sa poškodeniu ostatných ľudí, zachovanie dobrých vzťahov.
Pokora	Uznanie vlastnej bezvýznamnosti.
Benevolencia (spoľahlivosť)	Spoľahlivosť a dôveryhodnosť človeka ako člena skupiny.
Benevolencia (starostlivosť)	Starostlivosť o blaho členov skupiny.
Univerzalizmus (záujem)	Závazok rovnosti, spravodlivosti a ochrany všetkých ľudí.
Univerzalizmus (príroda)	Ochrana prírody.
Univerzalizmus (tolerancia)	Prijatie a pochopenie rôznosti ľudí.

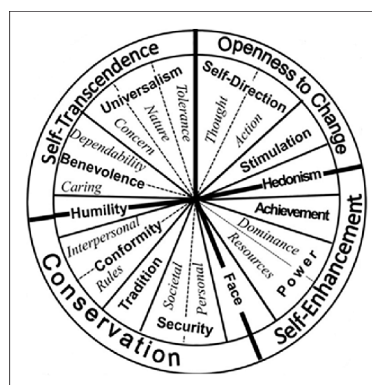
Pridanou hodnotou Schwartzovej teórie je, že okrem samotných hodnôt skúma aj vzťahy medzi nimi a zaoberá sa tiež hlavnými motivačnými faktormi, ktoré sa za týmito hodnotami skrývajú. Tento prístup teda umožňuje popísať tiež to, akú majú základné hodnoty dynamiku tak u jednotlivcov ako aj v spoločnostiach, podľa toho k akým hodnotám a motivačným faktorom všeobecne inklinujú.

Tieto motivačné faktory sú:

1. **Otvorenosť zmene**
2. **Seba-presadzovanie** (posilňovanie ega)/ v prekladoch aj ako „seba-zdôrazňovanie“
3. **Konzervácia** / v prekladoch aj „zachovanie status quo“
4. **Seba-presahovanie** (človek ako súčasť väčších celkov ako sú spoločnosť, príroda ...)/ v prekladoch aj ako „seba-transcendencia“

V niektorých krajinách (spoločnostiach) Schwartz a ďalší identifikovali aj piaty faktor, a to spiritualitu. Tá však nie je zastúpená univerzálne u všetkých ľudí a vo všetkých spoločnostiach, preto ju nie je možné považovať za všeobecný a univerzálny priesečník a základnú hodnotu. Tam, kde je prítomná, však funguje rovnako ako ostatné motivačné faktory.

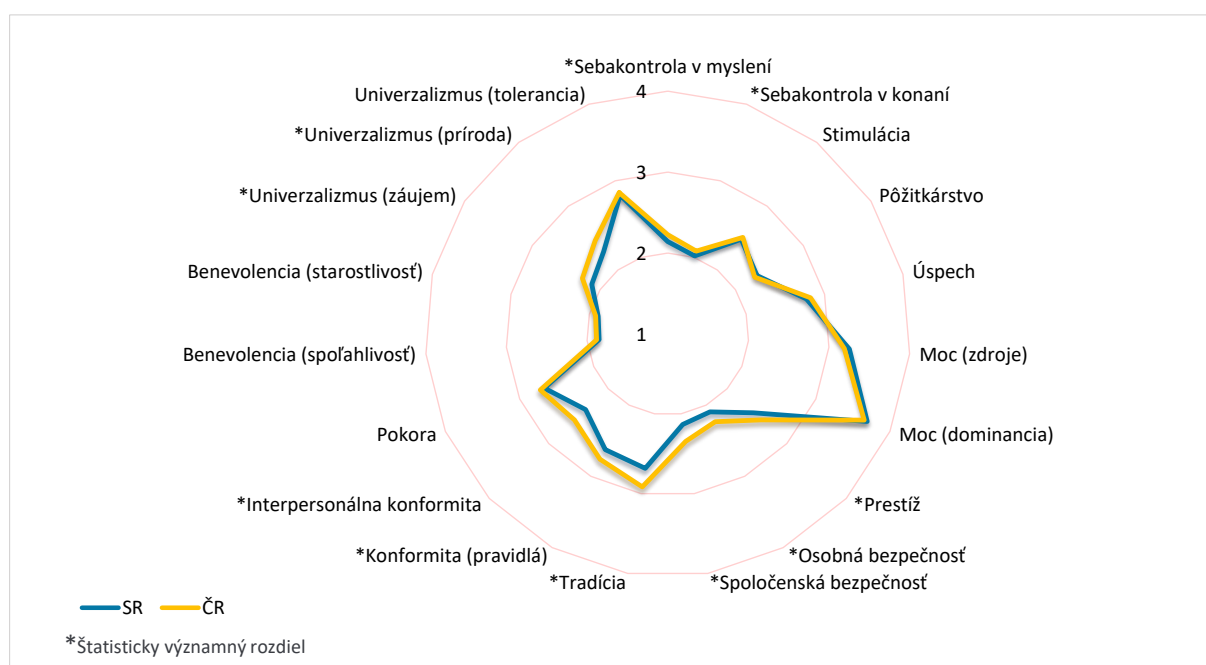
Schwartzovu univerzálnu štruktúru znázorňuje⁴ základný kruhový diagram, na základe ktorého je možné vysvetliť všetky podstatné atribúty jeho teórie aj princípov jej využitia v empirickom výskume. Medzi hodnotovými typmi sú pomerne dynamické vzťahy vzájomnej zlučiteľnosti a protikladnosti. Hodnoty zakreslené v kruhovom diagrame vedľa seba sú vo vzájomnom súlade vďaka podobným motivačným cieľom. Napríklad za súladné sú považované hodnoty tradície a konformizmu. Iné hodnotové typy sú naopak vo vzájomnom konflikte a v kruhovom diagrame sú umiestnené spravidla oproti sebe. Ide o to, že ich základné motivačné ciele sú podľa Schwartzu v zrejmom rozpore a že jednotlivec o tieto hodnoty pravdepodobne nemôže usilovať zároveň. Napríklad pôžitkárstvo, ktorého centrálnou tendenciou je hľadanie pôžitkov a uspokojenia, je v konflikte s tradíciou a konformizmom, ktoré usilujú o sebadisciplínu a poslušnosť. Rovnako napríklad univerzalizmus, ktorý je orientovaný na blaho ostatných ľudí by mal byť v priamom rozpore s hodnotami moci a úspechu, ktorých cieľom je individuálna prestíž a osobný úspech. Na tomto mieste uvádzame aj ilustračný obrázok Kruhového diagramu hodnôt podľa Schwartzu.

⁴ Zich, F. – Anýžová, P.: Konfrontace hodnot v pozdní modernitě. Praha: SLON, 2016.

Aké sú hodnoty mladých v Českej republike a na Slovensku

Použitie Schwartzovej škály vo výskume hodnôt nám ukázalo⁵, že celkové hodnotové nastavenie mladých ľudí v Českej republike a na Slovensku vykazuje značnú vyrovnanosť. Reprezentatívne údaje za obe krajiny ukázali, že v prípade mladých v Českej republike a na Slovensku pozorujeme pomerne veľkú vyváženosť v zameraní na seba samého, na spoločnosť a okolitý svet. Vo všeobecnosti môžeme konštatovať, že mladá generácia v Čechách a na Slovensku je pomerne vyrovnaná – dbá o seba, svoje vlastné potreby a rozvoj, ale i o ostatných a o okolie. Najbližšie sú mladým v Česku a na Slovensku hodnoty spojené s benevolenciou, teda starostlivosťou a spoľahlivosťou predovšetkým voči ľuďom, ktorí sú im blízki. Osobitne vo vzťahu k spoločnosti si tiež všímame, že mladí na Slovensku považujú spoľahlivosť, ale aj spoločenský univerzalizmus za dôležitejší, než mladí v Čechách. Podobne za dôležitejšie považujú mladí na Slovensku hodnoty tradície, konformitu vo vzťahoch i s pravidlami, ale i hodnoty spojené s bezpečnosťou, či už celospoločenskou alebo osobnou. Pre ilustráciu uvádzame nasledujúci graf, v ktorom je zobrazené porovnanie mladých v oboch krajinách podľa vyššie spomenutých hodnotových typov⁶.

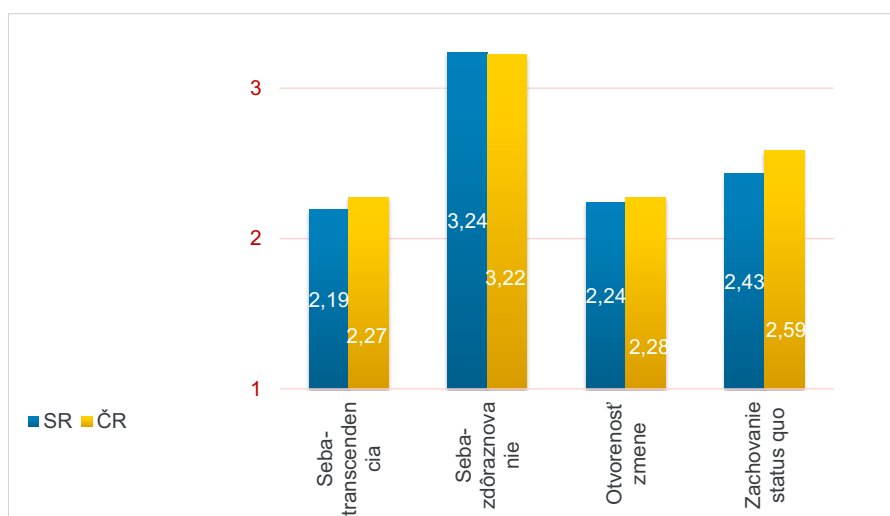
Z hľadiska motivačných typov⁷, vidíme podobné rozloženie medzi mladými v oboch krajinách. Drobné rozdiely, ktoré tu pozorujeme, nie sú štatisticky významné. Môžeme preto povedať, že pre mladých je najdôležitejšia otvorenosť zmene a seba-presah, teda pro-rastové a bez-úzkostné motivácie. Najmenej dôležitý je motivačný faktor seba-presadzovania, či seba-zdôrazňovania, ktorý reprezentujú hodnoty

⁵ Andresová, N. – Čavojská, K. (eds): HODNOTY MLADÝCH. Porovnanie hodnôt a postojov Čechov a Slovákov. Bratislava: Rada mládeže Slovenska, 2021.

⁶ Pre tento typ grafov platí, že 1 znamená, že je to pre mňa veľmi dôležité; 6 znamená, že to pre mňa vôbec nie je dôležité; * označuje štatisticky významný rozdiel

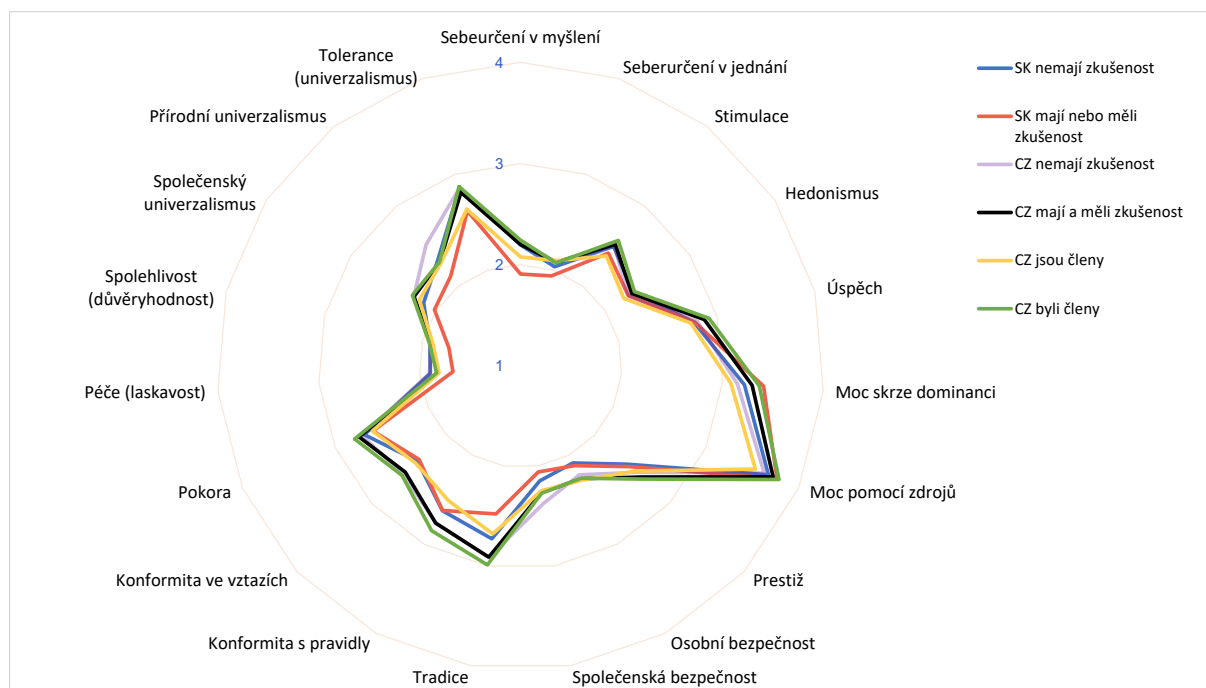
⁷ Aj v tomto prípade platí, že čím nižšia hodnota, tým vyššia dôležitosť príslušnej položky, tj. 1 znamená, že je to pre mňa veľmi dôležité; 6 znamená, že to pre mňa vôbec nie je dôležité.

spojené s mocou a úspechom. Zaujímavá je tiež pomerne silná rola faktora konzervácie, ktorý je reprezentovaný hodnotami spojenými s konformitou, tradíciou a vlastnou aj spoločenskou bezpečnosťou. Z teórie by bolo možné predpokladať, že pokiaľ prevažuje otvorenosť zmene, význam hodnôt konzervácie nebude taký silný.

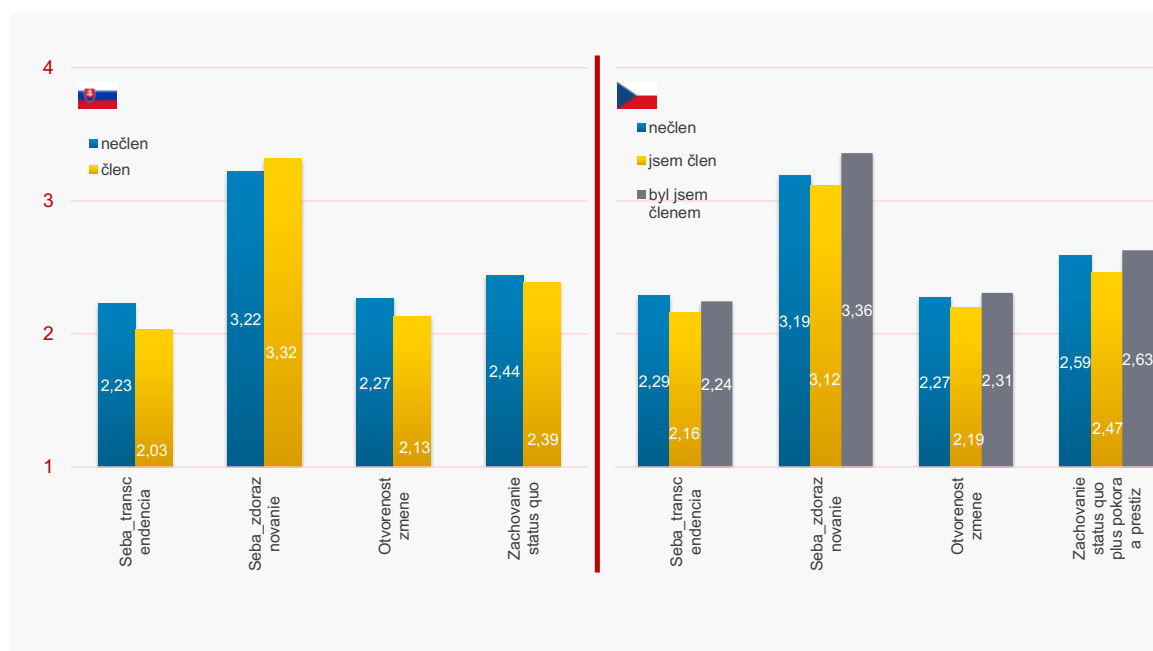

V reprezentatívnych dátach na celkovej populácii je možné pozorovať aj efekt tzv. skúsenosti s členstvom v mládežníckej organizácii. Pod touto skúsenosťou rozumieme súčasné alebo minulé členstvo v mládežníckej organizácii, opakom je žiadna skúsenosť s mládežníckou organizáciou, resp. ide o mladých, ktorí neprišli do kontaktu s mládežníckou organizáciou v podobe členstva. V tejto súvislosti je dôležité zdôrazniť, že pri práci s deťmi a mládežou sú hodnotové aspekty považované za veľmi dôležité, no v činnosti a aktivitách každej organizácii sú zdôrazňované mierne iné hodnoty. Celkový pohľad, ktorý nám poskytuje nasledujúci graf je teda pohľadom na všetky typy organizácií detí a mládeže a je ho teda možné považovať aj za reprezentatívny. Porovnanie u konkrétnych organizácií je potom samozrejme diferencovanejšie, budeme sa mu venovať v analýze nižšie.

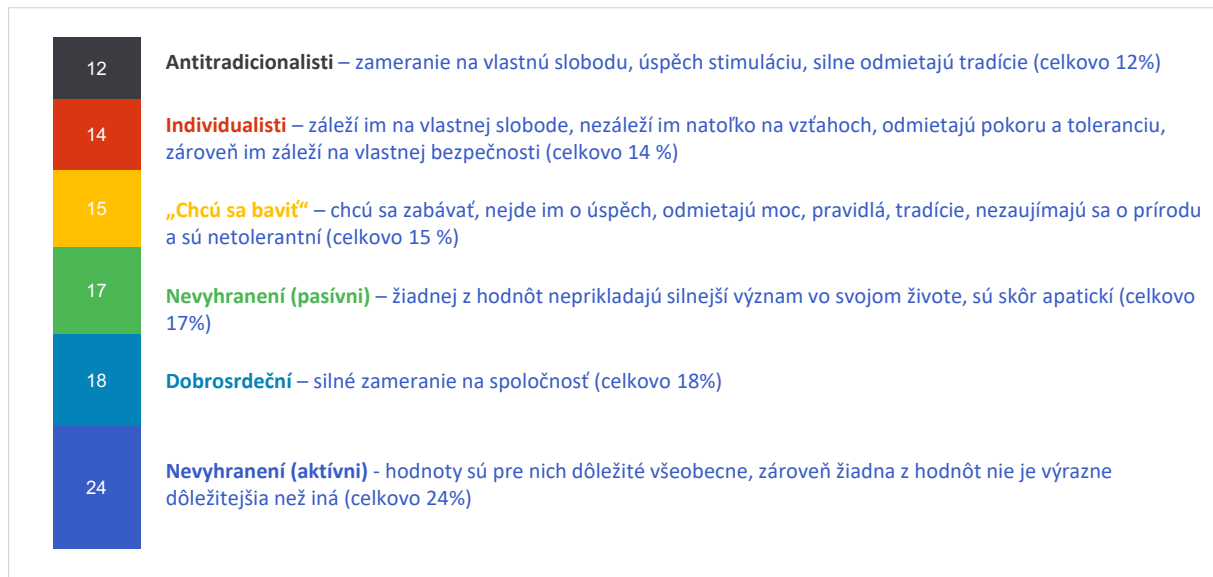
Pri tomto celkovom zhodnotení je však zrejmé, že tak v Českej republike ako aj na Slovensku majú mladí ľudia so skúsenosťou s členstvom v mládežníckej organizácii výraznejšie hodnotové ukotvenie, ako majú mladí ľudia, ktorí s takýmito aktivitami neprišli nikdy do kontaktu. Predovšetkým u hodnôt spojených so seba-presadzovaním si môžeme všimnúť, že vplyv skúsenosti s organizáciou je výrazný. Pritom rovnako české ako aj slovenské dáta ukazujú, že mladí so skúsenosťou s organizáciami detí a mládeže majú výrazne silnejšiu hodnotu spoločenského univerzalizmu, teda vyššiu mieru zamerania na blaho spoločnosti. Pre metodologickú poctivosť musíme dodať, že dáta nie sú schopné podať odpoveď, či je tento efekt výsledkom činnosti organizácií, alebo či už organizácie hodnotovo ukotvených jednotlivcov priťahujú charakterom svojej činnosti. V praxi budú mať pravdepodobne vplyv oba tieto faktory v závislosti od typu organizácie, činnosti a mnohých ďalších vplyvov.

Tak ako nás zaujíma perspektíva celkovej populácie, sledovali sme aj akú zmenu v motivačných typoch medzi mladými v oboch krajinách „robí“ skúsenosť s členstvom v nešpecifikovanej mládežníckej organizácii. Pri mladých Slovákoch so skúsenosťou s členstvom patrí medzi najdôležitejšie faktory seba-presadzovanie a otvorenosť zmene, ktorá sa javia ešte dôležitejšie, ako je to v bežnej neorganizovanej populácii mladých. Čo sa týka situácie v Českej republike, tu sme mali vzhľadom na početnosť organizovaných mladých ľudí v celkovej populácii možnosť sledovať skúsenosť s členstvom v dvoch vrstvách, teda aktuálnych členov a mladých, ktorí boli členmi mládežníckych organizácií v minulosti. Rozloženie motivačných typov korešponduje s jeho rozložením v bežnej populácii. Drobný rozdiel oproti ostatným vidíme pri aktuálnych členoch, ktorí pri všetkých faktoroch uvádzali mierne vyššiu dôležitosť ako ostatní respondenti.

Ľudia sú z hľadiska hodnotových profilov odlišní nielen pri skupinovej perspektíve, odlišnosti pozorujeme aj na individuálnej úrovni. Na základe našich dát sme identifikovali rozloženie 6 základných skupín mladých ľudí v Českej republike a na Slovensku, ktorí sú si hodnotovo bližšie. Výsledkom je nasledujúca typológia, ktorá pozostáva zo 6 hodnotových segmentov mladých:

Hodnoty v mládežníckych organizáciách

Mládežnícke organizácie na Slovensku

Na Slovensku sa do projektu výskumu hodnôt mladých ľudí zapojilo celkovo 6 mládežníckych organizácií. Typologicky je možné rozdeliť ich do dvoch skupín, a to na kresťanské organizácie a sekulárne organizácie⁸. Toto rozdelenie sme urobili na základe štúdia dokumentov od organizácií, išlo teda o apriórne rozhodnutie.

Zatiaľ čo vyššie uvedené porovnania naznačili trendy, porovnanie na základe dát z konkrétnych organizácií ukazuje špecifické hodnotové profily v jednotlivých typoch organizácií, ktoré sa už významne líšia od profilu celkovej populácie mladých ľudí.

U oboch typov organizácií pozorujeme oproti bežnej populácii silnú preferenciu hodnôt benevolencie a to v oboch jej dimenziách, teda v dimenzii spoľahlivosti aj starostlivosti, u kresťanských organizácií je príklon k tomuto hodnotovému typu ešte vyšší. Ako sme uviedli vyššie, ide o hodnotové typy, ktoré v individuálnej rovine zdôrazňujú spoľahlivosť a dôveryhodnosť človeka ako člena skupiny, v kolektívnej perspektíve je to zase akcent na starostlivosť o blaho členov skupiny. Pomerne vysoká je aj hodnota univerzalizmu, teda blaho ostatných ľudí ale aj ochrana prírody. V prípade záujmu o druhých však opäť pozorujeme mierne silnejšiu afiliáciu u kresťanských organizácií. V oboch typoch organizácií pozorujeme oproti bežnej populácii vysokú dôležitosť sebakontroly v myslení a konaní.

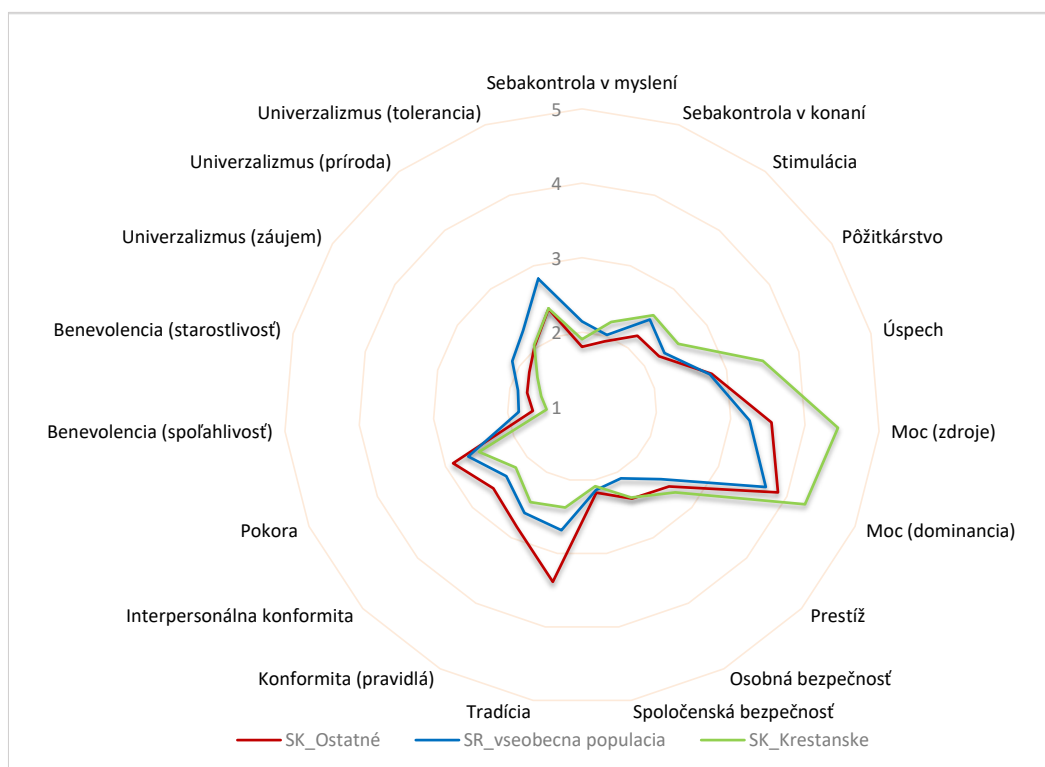
Pri kresťanských organizáciách pozorujeme v súlade s kresťanskou etikou silnú inklináciu k hodnotám, ako je tradícia, konformita a pokora, teda dôraz na zachovanie tradícií, súlad s pravidlami, zákonmi či formálnymi povinnosťami, dôraz na dobré vzťahy ale aj uznanie vlastnej bezvýznamnosti. Naopak veľmi nízko sa v týchto hodnotových profiloch nachádza moc či už v zmysle kontroly materiálnych a sociálnych zdrojov, alebo kontrola či vplyv na ostatných. Pomerne nízko sa nachádza aj hodnota úspechu či pôžitkárstva. V tejto časti hodnotového spektra pritom pozorujem aj veľkú vzdialenosť od bežnej populácie.

Keď sa pozrieme na sekulárne organizácie, v ich hodnotových profiloch vidíme v porovnaní s kresťanskými organizáciami výraznejší dôraz na hodnoty sebakontroly, stimulácie a pôžitkárstva, čo znamená slobodu v kultivovaní vlastných myšlienok a schopností, stanovovaní si vlastných cieľov, či istú slobodomyselnosť ale aj slobodu vo vlastnom konaní. Pozorujeme tu tiež významnejšiu inklináciu k hľadaniu vzrušenia, nových zážitkov a výziev a orientáciu na dosahovanie potešenia a zmyslových pôžitkov.

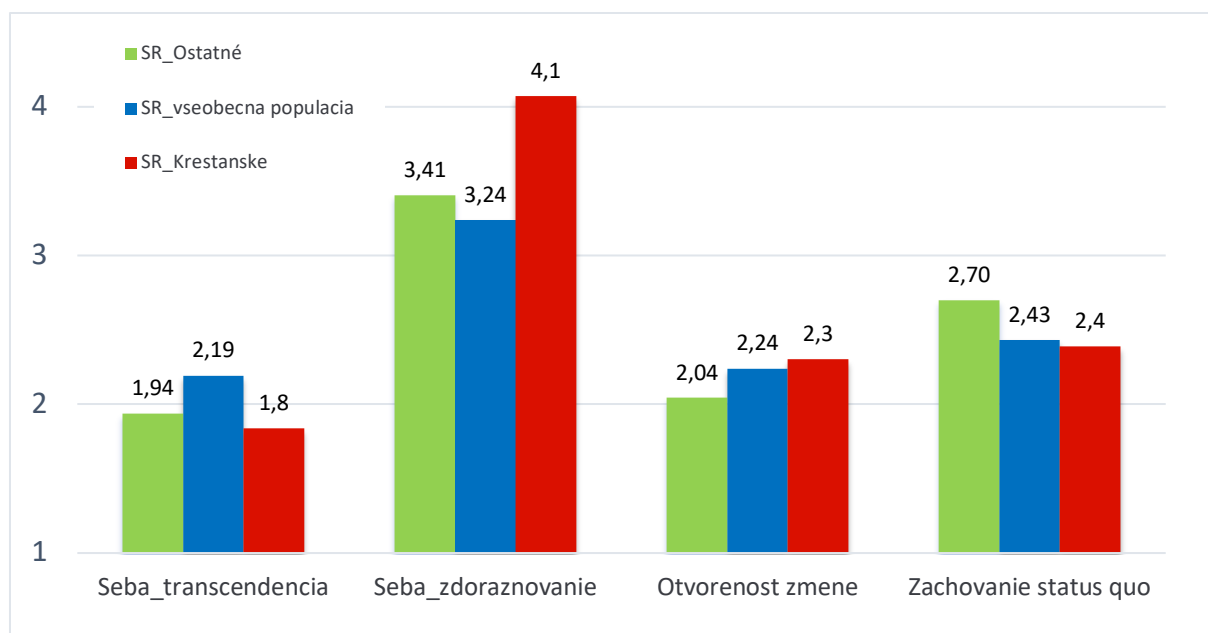
⁸ V grafoch označované aj ako „ostatné“.

Na rozdiel od kresťanských organizácií u sekulárnych je výrazne v pozadí význam tradícií ale aj konformity, teda súladu s pravidlami, zákonmi či formálnymi povinnosťami.

Ako sme spomenuli vyššie, pridanou hodnotou Schwartzovej teórie je, že sa zaoberá tiež hlavnými motivačnými faktormi, ktoré sa za týmito hodnotami skrývajú. Vďaka tomu je možné pozorovať aj dynamiku týchto hodnôt v jednotlivých typoch organizácií.

Ako najvýznamnejší faktor sa javí v oboch typoch organizácií seba-presahovanie, teda príklon k hodnotám, ktoré chápu človeka ako súčasť väčších celkov, ako je spoločnosť či príroda. O niečo významnejší je tento faktor v prípade kresťanských organizácií oproti sekulárnym organizáciám, v oboch prípadoch však pozorujeme jeho vyššiu dôležitosť oproti bežnej populácii mladých. Ako druhý najdôležitejší motivačný typ sa javí otvorenosť zmene, v tomto prípade je vyššia u sekulárnych organizácií. U sekulárnych organizácií je potom menej dôležitý faktor konzervácie, či snahy o zachovanie status-quo, u kresťanských organizácií je jeho dôležitosť porovnateľná s bežnou populáciou mladých. Ako najmenej dôležitý je potom faktor seba-presadzovania (či posilňovania ega), v oboch typoch organizácií pozorujeme menšiu dôležitosť ako v bežnej populácii, v kresťanských organizáciách je však jeho dôležitosť podstatne nižšia ako u sekulárnych organizácií.

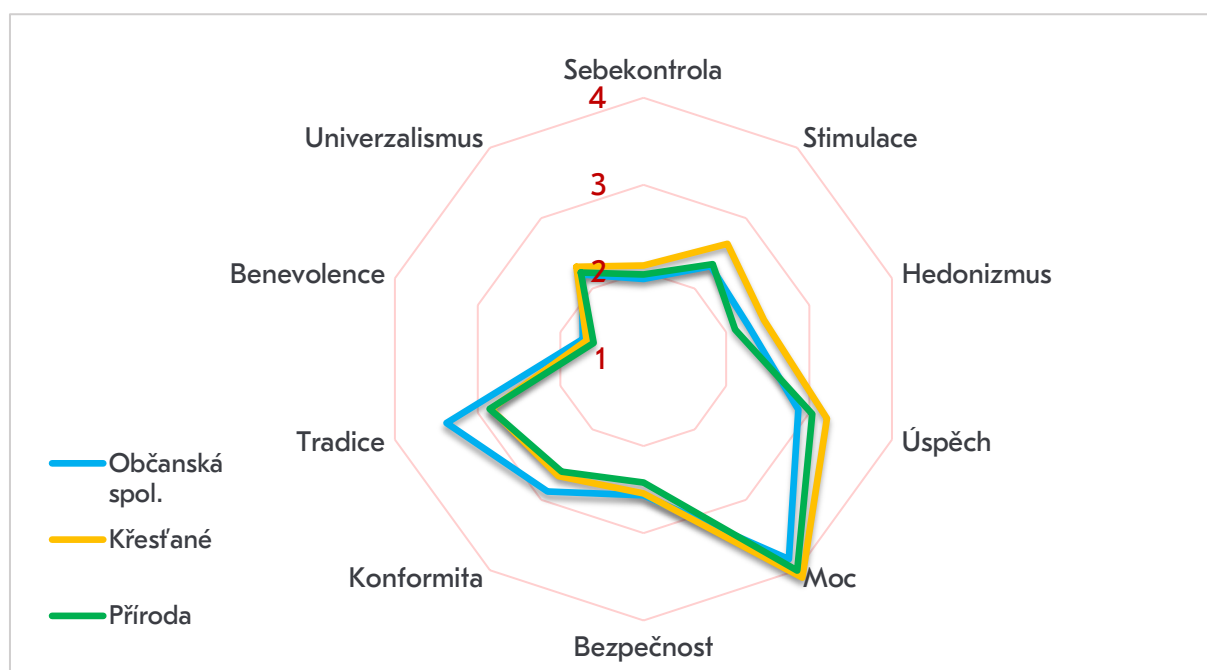

Mládežnické organizace v Čechách

V České republice se do projektu výzkumu hodnot mladých zapojilo 12 organizací mládeže. Typologicky se částečně liší od organizací na Slovensku, můžeme je rozdělit do tří skupin. Jde o křesťanské (3 skupiny), zaměřené na přírodu (5 skupin) a občanské (4 skupiny). Stejně jako bylo zmíněno v rámci slovenských organizací, i zde bylo rozdělení vytvořeno na základě studia dokumentů organizací (stanov a dalších materiálů).

Na rozdíl od slovenských organizací se základní hodnoty v mezi českými organizacemi v takové míře neliší. Výsledky poukazují na rozdíly především u tradice, konformity a stimulace.

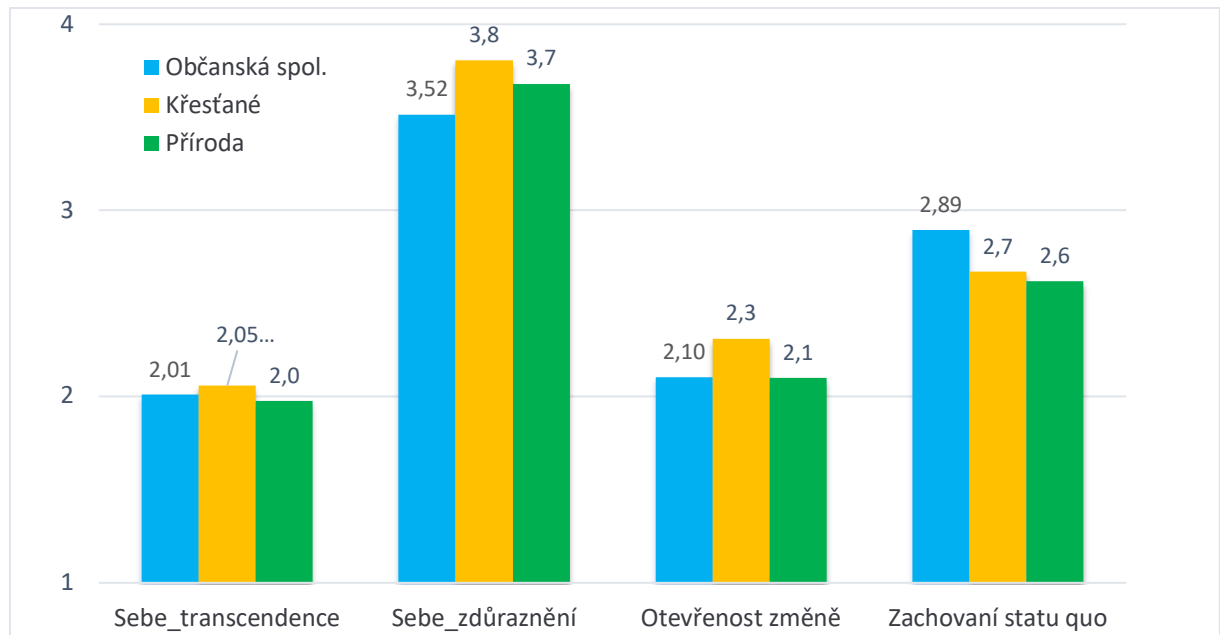
Tradice je nejdůležitější pro křesťanské organizace, což odpovídá hodnotám, které se k tradici podle Schwarze pojí. Náboženství je jedním ze základních hodnot tradice, stejně je tomu u konformity. Pro členy z křesťanských organizací je častěji důležité dodržování pravidel a zákonů. Pro občanské spolky je naopak zásadnější stimulace a hedonismus. V tomto ohledu jsou si české a slovenské organizace podobné. Sekulární organizace jsou zaměřené na moc, naopak křesťanské zase na tradice.

Dále jsme se zaměřili na motivační faktory, které vycházejí z těchto hodnot. Opět vychází ze Schwarzovy teorie hodnot.

Jako nejvýznamnější faktor se ukazuje ve všech typech organizací sebe-přesahování, tedy příklon k hodnotám, které chápou člověka jako součást větších celků, jako je společnost či příroda. Rozdíl mezi jednotlivými typy organizací. Jako druhý nejdůležitější motivační typ se otevřenost změně, v tomto případě je nejdůležitější je pro občanské organizace.

U občanských organizací je pak méně důležitý faktor konzervace či snahy o zachování status-quo, u křesťanských organizací je jeho důležitost srovnatelná s organizacemi zaměřenými na přírodu. Jako nejméně důležitý je pak faktor sebe-prosazování (či posilování ega), a to nejméně důležitý pro křesťanské organizace.

Postoje členov mládežníckych organizácií vo vybraných otázkach

Ako sme uviedli vyššie v texte, hodnoty sú určujúce pre to, ako budeme konať, na čo sa zameriame, aké ciele si zvolíme, a aké prostriedky na ich dosiahnutie využijeme. Ich vyjadrením sú potom konkrétne postoje k rôznym veciam okolo nás. V tejto časti sa preto zameriame na niektoré postojové škály, ktoré sme vo výskume využili. V analýze budeme sledovať, ako sa hodnotové orientácie popísané vyššie z hľadiska jednotlivých typov organizácií prejavujú pri postojoch k viacerým polarizujúcim, či inak spoločensky citlivým témam.

Mládežnícke organizácie na Slovensku

Prosociálne tendencie

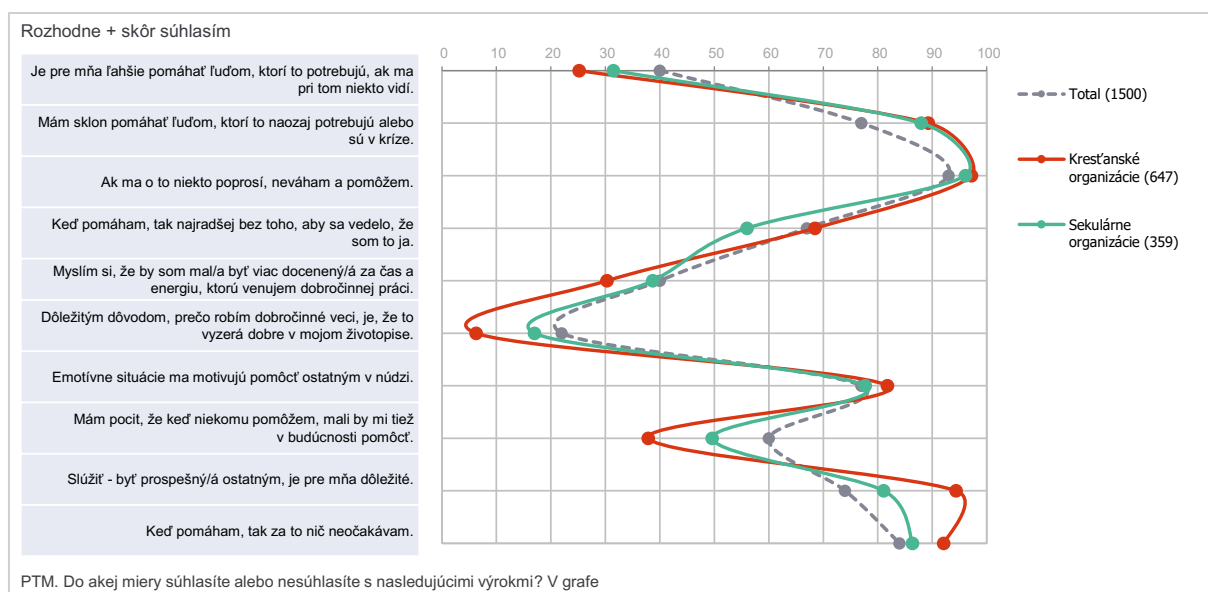
Pri analýze Schwartzovej škály hodnôt sa ukázalo, že mladí v oboch typoch organizácií na Slovensku, teda v kresťanských aj sekulárnych prisudzujú vysokú dôležitosť hodnotám univerzalizmu a benevolencie, pričom pri kresťanských organizáciách je táto dôležitosť ešte o niečo vyššia ako u sekulárnych organizácií. Dôležitosť týchto hodnôt sa naplno prejavila pri škále zameranej na prosociálnu orientáciu. Ako vidíme v nasledujúcom grafe⁹, mladí z oboch typov organizácií vykazujú vyššie hodnoty smerom k prosociálnym pozíciám ako mladí z bežnej populácie.

V prípade kresťanských organizácií pozorujeme dôraz na službu, až 94% týchto respondentov uviedlo, že "Slúžiť – byť prospešný/á ostatným, je pre mňa dôležité." Dôraz je v ich prípade kladený na nezištnosť, čo sa prejavilo aj vo výrazne nižšej miere súhlasu v prípade výrokov „Dôležitým dôvodom, prečo robím dobročinné veci je, že to vyzerá dobre v mojom životopise“ (súhlasilo len 6% týchto respondentov oproti 22% v bežnej populácii). Výrazne nižšia miera súhlasu je aj pri výroku „Mám pocit, že keď niekomu pomôžem, mali by mi tiež v budúcnosti pomôcť.“ (38% oproti 60% v bežnej populácii).

V porovnaní s kresťanskými organizáciami, mladí zo sekulárneho organizovaného prostredia vykazujú menej výrazné rozdiely, stále však u nich pozorujeme vyšší príklon k prosociálnym tendenciám, než u bežnej populácie. V porovnaní s kresťanskými organizáciami sú v o niečo menšej miere zastúpené motívy nezištného správania.

---

⁹ V grafoch v tejto časti uvádzame údaje za celkovú populáciu (Total) zistenú v reprezentatívnom prieskume. Porovnáваме ich s údajmi, ktoré sú výsledkom merania v konkrétnych 6 mládežníckych organizáciách na Slovensku. Rozlišujeme pritom 2 typy organizácií na Slovensku, a to kresťanské a sekulárne organizácie, tak ako sme ich vymedzili vyššie. V Českej republike z hľadiska zamerania 3 typy organizácií, a to zamerané na prírodu, občiansku spoločnosť a kresťanov.

Vlastná účinnosť (self-efficacy)

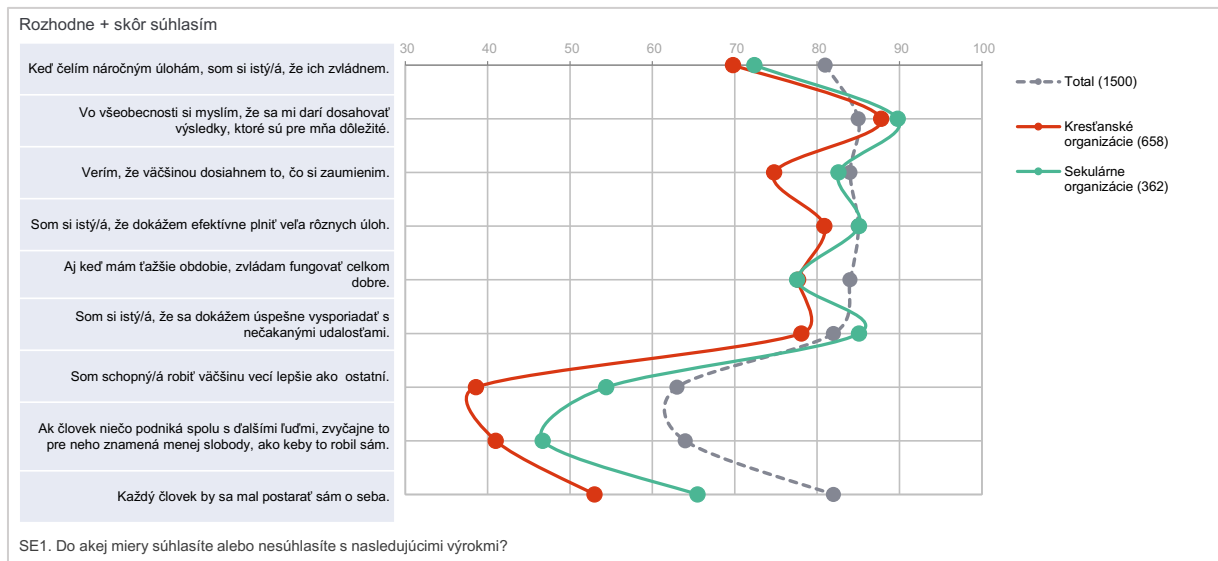
Škála zameraná na vlastnú účinnosť prináša dôležitý pohľad na súčasnú generáciu mladých ľudí v mládežníckych organizáciách. Koncept, s ktorým pracujeme, vychádza z teórie podľa Banduru¹⁰, ktorý vlastnú účinnosť považuje za dôležitý prvok seba-regulačnej štruktúry človeka. Rozvíja sa na základe osobnej skúsenosti, prežívania vlastných úspechov, ale tiež pri pozorovaní iných ľudí a následnej reflexii ich správania a jeho dôsledkov. Vnímanie vlastnej účinnosti sa dotýka hodnotení osobných schopností, je takto vnútornou individuálnou vierou v to, čo dokáže človek urobiť za určitých podmienok, s využitím svojich dispozícií a schopností. Avšak ak ľudia neveria, že dokážu dosahovať vytúžené výsledky svojou činnosťou, majú malú pohnútku konať. Z toho dôvodu je presvedčenie o účinnosti hlavným základom konania.

Zo Schwartzovej škály hodnôt sa nám s touto postojojou škálou spájajú hlavne hodnoty sebakontroly v konaní, pod ktorou rozumieme slobodu v určovaní vlastných činov, pričom je typická nezávislosťou na hodnotení ostatných. Dôležitejšia sa ukázala byť v prípade sekulárnych organizácií.

Porovnanie oboch typov organizácií v nasledujúcom grafe ukazuje skutočne vyššiu mieru súhlasu len v 2 výroky oproti celkovej populácii, a to pri tvrdení „Vo všeobecnosti si myslím, že sa mi darí dosahovať výsledky, ktoré sú pre mňa dôležité“ a pri výroku „Som si istý/á, že sa dokážem úspešne vysporiadať s nečakanými udalosťami“. Pri ostatných výroky sú údaje porovnateľné s bežnou populáciou či dokonca výrazne slabšie. Vyššiu vlastnú účinnosť tiež pozorujeme u sekulárnych organizácií než u kresťanských organizácií. Kresťanské organizácie v tomto porovnaní nedopadli dobre, pozorujeme u nich výrazne vyššiu mieru neistoty v pozíciách, keď ide o individuálny výkon. Naopak ako silnejší sa títo mladí prejavujú, keď ide o spoločenstvo, resp. výkon spoločenstva. Ilustruje to dobre

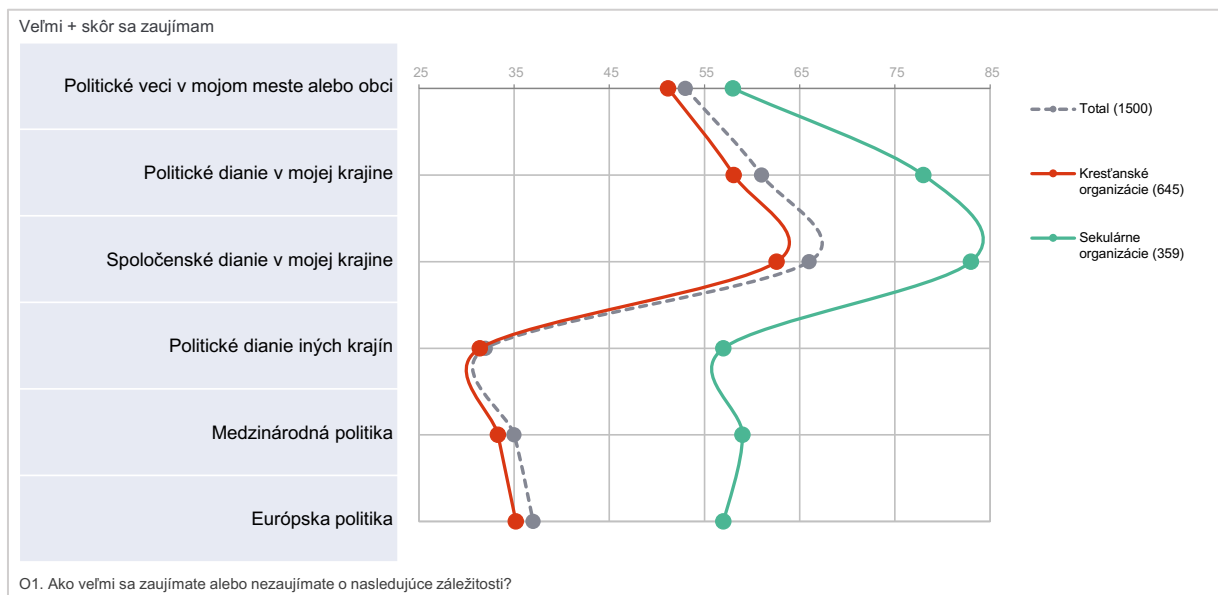
¹⁰ Bližšie informácie: Foglová, L.: Vedomie vlastnej účinnosti (sebaúčinnosť) žiaka v prostredí školy. (2017) Dostupné na: <https://www.prohuman.sk/psychologia/vedomie-vlastnej-ucinnosti-sebaucinnosti-ziaka-v-prostredi-skoly>

veľmi nízka miera súhlasu s výrokmí „Ak človek niečo podniká spolu s ďalšími ľuďmi, zvyčajne to pre neho znamená menej slobody, ako keby to robil sám“ (súhlasí 41% oproti 64% respondentov v celkovej populácii) a „Každý by sa mal postarať sám o seba“ (súhlasí 53% oproti 82% v celkovej populácii).

Záujem o spoločenské dianie a politiku

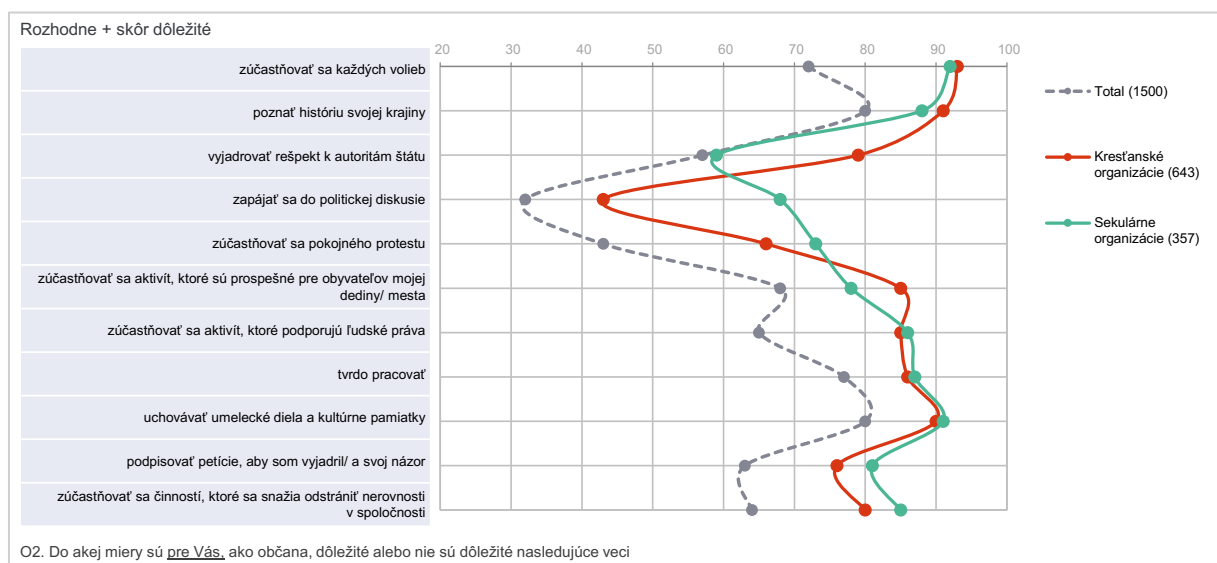
Čo sa týka záujmu u spoločenské dianie a politiku, tu vidíme výrazný rozdiel z hľadiska typu organizácií, pričom sekulárne organizácie sa ukazujú ako tie, kde záujem tieto témy vysoko prekračuje mieru záujmu medzi mladými v bežnej populácii. Kresťanské organizácie sa v týchto položkách hýbu skôr mierne pod priemerom bežnej populácie. Ako je zrejmé z nasledujúceho grafu, u mladých zo sekulárnych organizácií je badateľný vysoký záujem nielen o spoločenské a politické dianie v mojej krajine, ale aj politické dianie v iných krajinách, vrátane medzinárodnej či európskej politiky.

Dôležitosť spoločenskej participácie

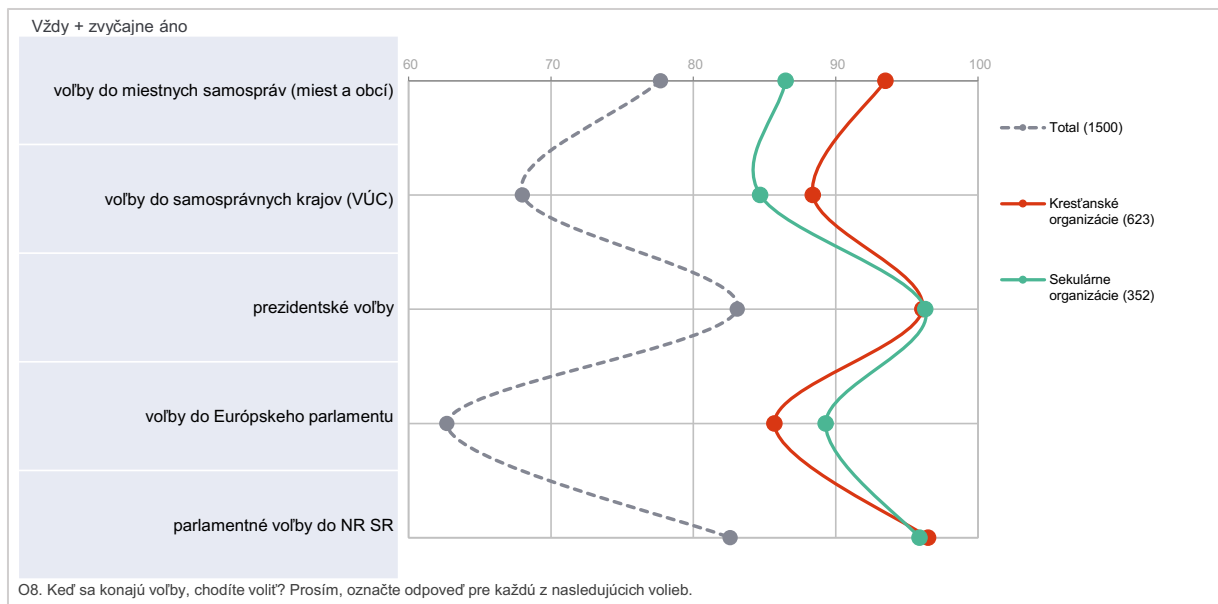
Čo sa týka postojov k angažovaniu, v grafe sledujeme u oboch organizácii nadpriemerné hodnotenie dôležitosti všetkých predložených participačných aktivít oproti bežnej populácii, čo korešponduje aj s vysokou mierou hodnôt univerzalizmu. U mladých zo sekulárnych organizácií v porovnaní s kresťanskými organizáciami sledujeme vyššiu podporu zapájaniu sa do politickej diskusie či účasti na pokojných protestoch. Naopak v porovnaní s kresťanskými organizáciami mladí zo sekulárnych organizácií deklarujú menšiu podporu vyjadrovaniu rešpektu k autoritám štátu, poznaniu histórie svojej krajiny, ale tiež účasti na lokálnych aktivitách.

Mladí z kresťanských organizácií naopak majú viac tendenciu deklarovať rešpekt k autoritám štátu, čo korešponduje aj s dôležitosťou hodnoty konformity. Vysoká je medzi nimi aj podpora účasti na lokálnych aktivitách, teda aktivitách, ktoré sú prospešné pre obyvateľov ich dediny alebo mesta.

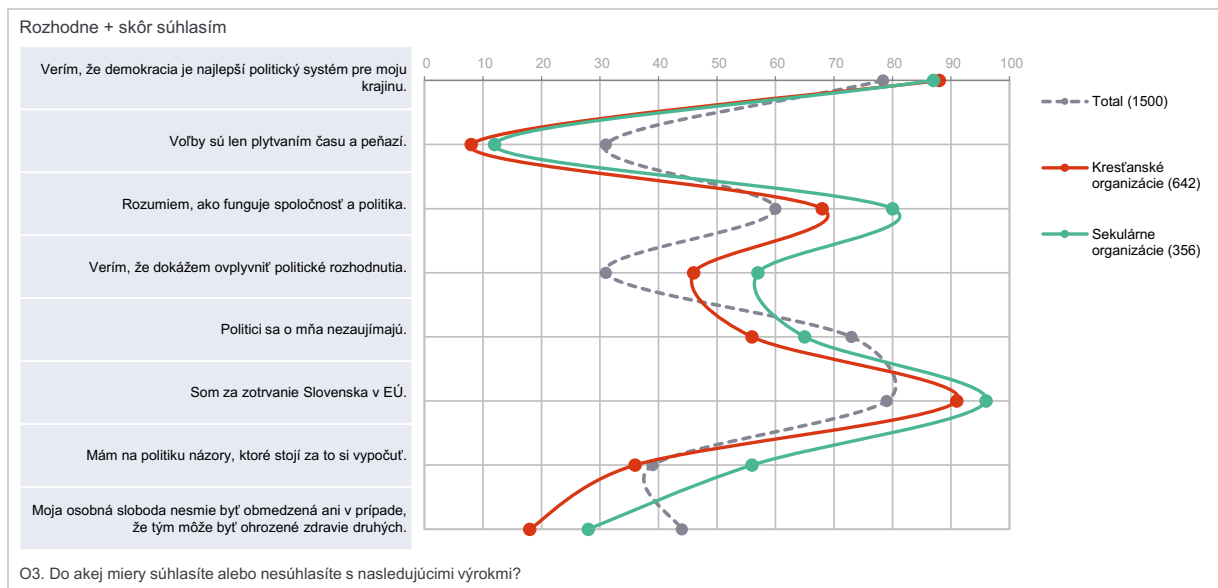
Účasť vo voľbách

V nadväznosti na predchádzajúcu analýzu postojov k angažovaniu je užitočné pozrieť sa aj na deklarovanú účasť vo voľbách. Respondenti pritom odpovedali na otázku, či chodia voliť, keď sa dané voľby konajú. Ako je zrejmé z nasledujúceho grafu, mladí ľudia z oboch typov mládežníckych organizácií deklarujú výrazne vyššiu mieru účasti na voľbách, ako je to v bežnej populácii mladých. Čo sa týka rozdielov z hľadiska typu organizácie, mladí z kresťanských organizácií vykazujú vyššiu volebnú účasť vo voľbách do miestnej samosprávy a vo voľbách do samosprávnych krajov. To korešponduje aj s pozitívnejším postojom voči aktivitám na lokálnej úrovni, ktorú sme pozorovali v predchádzajúcom grafe. U mladých zo sekulárnych organizácií zase pozorujeme vyššiu účasť vo voľbách do Európskeho parlamentu.

Politika – záujem a orientácia

Celkovo vykazujú mladí z oboch typov mládežníckych organizácií pozitívnejšie postoje, pokiaľ ide o názory na demokraciu, vlastnú politickú účinnosť, ale napr. ak podporu členstva Slovenska v EÚ. Kresťanské aj sekulárne organizácie sa v tejto batérii otázok odklonili pod priemer v rámci celej krajiny pokiaľ ide o výrok „Moja osobná sloboda nesmie byť obmedzená ani v prípade, že tým môže byť ohrozené zdravie druhých.“ Výrazne s týmto výrokom nesúhlasia hlavne v kresťanských organizáciách, no silné odmietanie nachádzame aj v sekulárnych organizáciách. Aj v tomto prípade teda vidíme uplatňovanie hodnôt univerzalizmu a benevolencie v praxi. Záujme či prospech spoločenstva je výrazne nad individuálnymi záujmami, a evidentne to nemení ani atmosféra pandemickej hrozby, ktorá časovo rámcovovala zber dát.

Dôvera inštitúciám

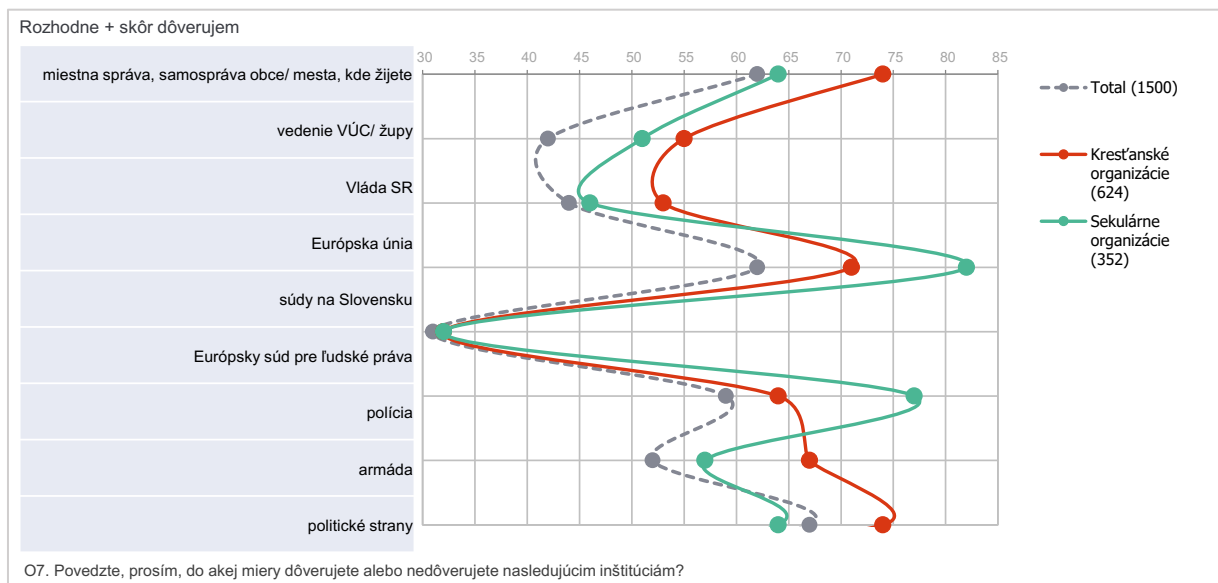
V nasledujúcich 2 grafoch uvádzame kompletný prehľad dôvery v inštitúcie podľa typu mládežníckej organizácie v porovnaní s celkovou populáciou. Môžeme tu pritom sledovať trend, ktorý pozorujeme aj na bežnej populácii a to je vyššia miera dôvery voči inštitúciám medzi členmi mládežníckych organizácií oproti neorganizovanej mládeži.

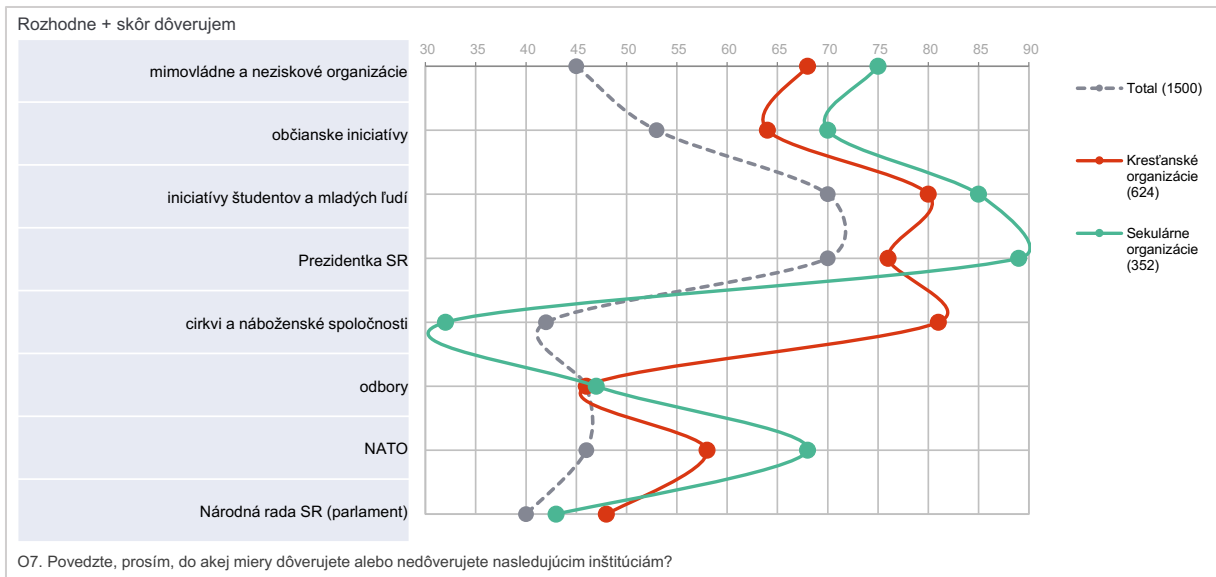
Celkovo medzi kresťanskými organizáciami sledujeme vyššiu mieru dôvery voči samosprávam, vedeniu regiónov, či vlády. Vyššiu dôveru majú aj voči armáde a politickým stranám či parlamentu. No a pochopiteľná je určite ja najvyššia dôvera voči cirkvám a náboženským spoločnostiam, hoci tiež nie je absolútna (dôveruje im 81% respondentov z kresťanských organizácií).

Sekulárne organizácie majú vyššiu dôveru voči EÚ, polícii, inštitúciám občianskej spoločnosti (MNO, občianske iniciatívy, iniciatívy študentov a mladých ľudí) a NATO. Najvyššiu dôveru má medzi týmito mladými prezidentka, a to na úrovni 89%.

Najnižšia dôvera bola v čase zberu dát voči súdom, kde sa členovia oboch typov organizácií pohybujú na priemere bežnej populácie okolo 30%. Podobne dopadli aj odbory, dôvera v tomto prípade osciluje okolo 45% tak u bežnej populácie ako aj u členov oboch typov mládežníckych organizácií.

Medzi mladými zo sekulárnych organizácií v dôvere úplne prepadli cirkvi a náboženské spoločnosti, dôveruje im len 32% mladých z tohto typu mládežníckych organizácií.

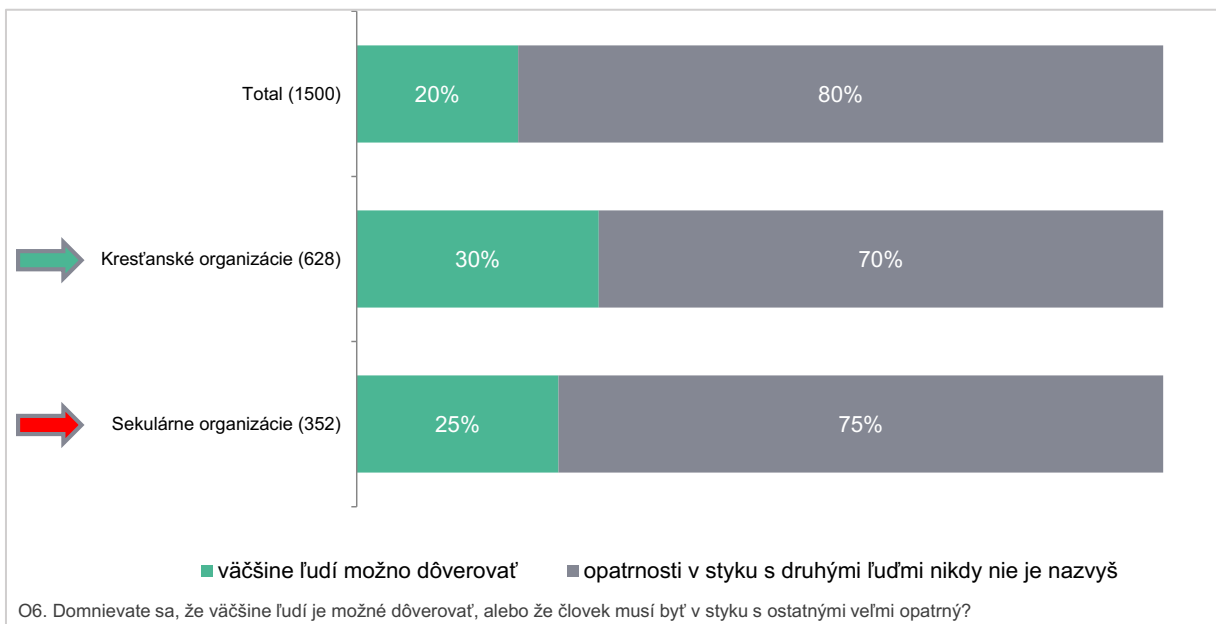

Dôvera ľuďom

Medziľudská dôvera je základom pre to, aby sa medzi ľuďmi mohla utvárať inštitucionálna dôvera. Celková situácia, pokiaľ ide o dôveru iným ľuďom nie je veľmi priaznivá. V bežnej populácii si len približne každý piaty myslím, že väčšine ľudí možno dôverovať (20%).

V prostredí kresťanských organizácií je situácia mierne priaznivejšia, kresťanských organizáciách deklaroval približne každý tretí (30%), že väčšine ľudí možno dôverovať. V sekulárnych organizáciách bol podiel takýchto mladých ľudí ešte o niečo nižší, a to na úrovni 25%, teda približne každý štvrtý si myslí, že väčšine ľudí možno dôverovať. Hoci nejde o závažné rozdiely, ochota vo väčšej miere dôverovať iným ľuďom sa podpisuje pravdepodobne aj pod vyššiu inštitucionálnu dôveru v tomto prostredí.

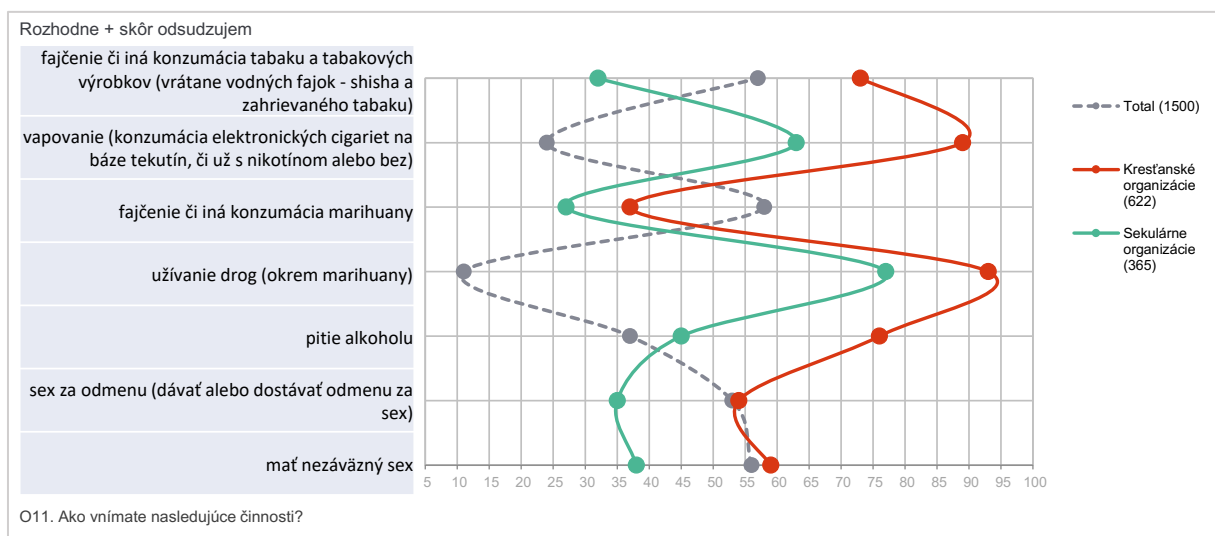

Postoj ku drogám, fajčeniu, alkoholu a sexu

V dotazníku sme mali tiež batériu otázok zameraných na kontroverzné otázky okolo fajčenia, užívania alkoholu a drog, ale aj otázky zamerané na sex mimo partnerského vzťahu.

Asi nie je veľkým prekvapením, že vo väčšine sledovaných položiek mladí z kresťanských organizácií deklarovali výrazne vyššie odsudzovanie danej činnosti ako bežná populácia či sekulárne organizácie. Na úrovni bežnej populácie sa u nich objavuje miera odsudzovania sexu za odmenu, či nezáväzného sexu. Naopak výrazne menej ako bežná populácia odsudzujú fajčenie či inú konzumáciu marihuany.

Sekulárne organizácie sú menej vyhranené, výraznejšie ako v bežnej populácii však odsudzujú vapovanie, užívanie iných drog (nie marihuany), či pitie alkoholu. Naopak tolerantnejší ako bežná populácia sú v prípade fajčenia tabaku, marihuany ale aj voči obom sledovaným formám sexu mimo partnerského vzťahu.

Názory na rodinu a postavenie muža a ženy

Názory na rodinu a postavenie muža a ženy nielen v privátnej ale aj verejnej sféry patrí medzi citlivé otázky vo verejnom diskurze. Často sa pri nich argumentuje odlišnými hodnotami, ktoré viažu protikladné názory, pričom v pozadí je odkaz na odlišný postoj k tradičným kresťanským hodnotám. V nasledujúcom grafe uvádzame 5 tematických oblastí, ktoré sledujú názory na manželstvo, rodičovstvo, ale aj vzájomné usporiadanie vzťahov mužov a žien v rodine, vrátane starostlivosti o deti.

Celkovo môžeme konštatovať, že pri týchto otázkach nachádzame z hľadiska typu organizácie najmenšiu zhodu. Mladí z kresťanských organizácií v profile odpovedí vystupujú častejšie na úrovniach mierne nižších ako je priemer v celkovej populácii, ani u nich však nenachádzame názorovú zhodu v rámci celej kategórie. U mladých zo sekulárnych organizácií je situácia vyhranenejšia, a pri viacerých položkách vystupujú v extrémnych hodnotových polohách oproti priemeru aj oproti kresťanským organizáciám.

Pokiaľ ide o názory na manželstvo, mladí z kresťanských organizácií sa prikláňajú častejšie k názoru, že je to zväzok len medzi mužom a ženou. Súhlas, že gayovia a lesby majú právo uzatvárať registrované

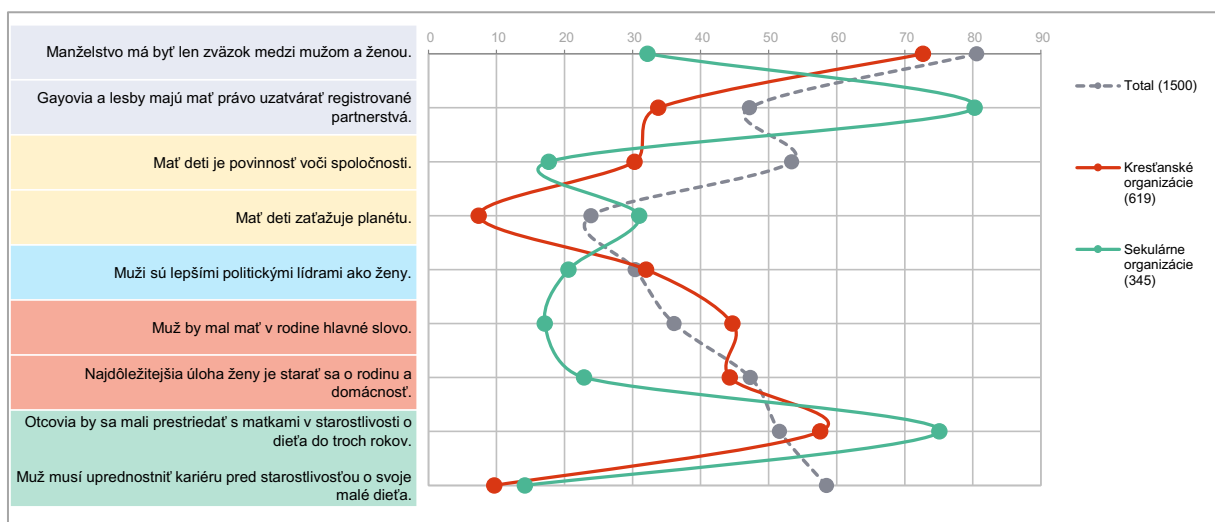
partnerstvá, potom deklarovala približne tretina respondentov z týchto organizácií. U sekulárnych organizácií je tento pomer opačný, približne 80% podporuje myšlienku registrovaných partnerstiev, manželstvo ako výhradný zväzok muža a ženy podporuje približne tretina týchto respondentov.

Čo sa týka názorov na privedenie detí na svet, s názorom „mať deti ako povinnosť voči spoločnosti“ sa stotožnilo len 18% respondentov zo sekulárnych organizácií. V prípade kresťanských organizácií deklarovalo súhlas 30% mladých, v oboch prípadoch je však toto číslo výrazne nižšie ako priemer populácie SR. Názor „mať deti zaťažuje planétu“ odobril 31% mladých zo sekulárnych organizácií oproti 7% mladých z kresťanských organizácií.

Názory na úlohy mužov a žien v rodinách skôr diferencujú oba typy organizácií. Mladí z kresťanských organizácií sa prikláňajú skôr k tradičnej delbe rolí medzi mužmi a ženami v rodine, stále je to však výrazne menej ako polovica respondentov z týchto organizácií. Mladí zo sekulárnych organizácií takéto tradičné delenie odmietajú výrazne častejšie. Súhlas s výrokmi „muž by mal mať v rodine hlavné slovo“ a „najdôležitejšia úloha ženy je starať sa o rodinu a domácnosť“ deklarovala približne pätina respondentov zo sekulárnych organizácií. V tomto prípade je to tiež výrazne nižšie číslo, ako v prípade bežnej populácie.

Zaujímavý je ale pohľad mladých z oboch typov organizácií na miesto otcov v starostlivosti o deti. V oboch typoch organizácií nachádzame súhlas väčší ako v bežnej populácii s výrokom „otcovia by sa mali prestriedať s matkami v starostlivosti o dieťa do troch rokov“, takmer zhodne zároveň odmietajú, že výrok „že muž musí uprednostniť kariéru pred starostlivosťou o svoje mladé dieťa“. Súhlas s takýmto výrokom deklarovala približne desatina respondentov v oboch typoch organizácií, oproti 59% v bežnej populácii mladých ľudí.

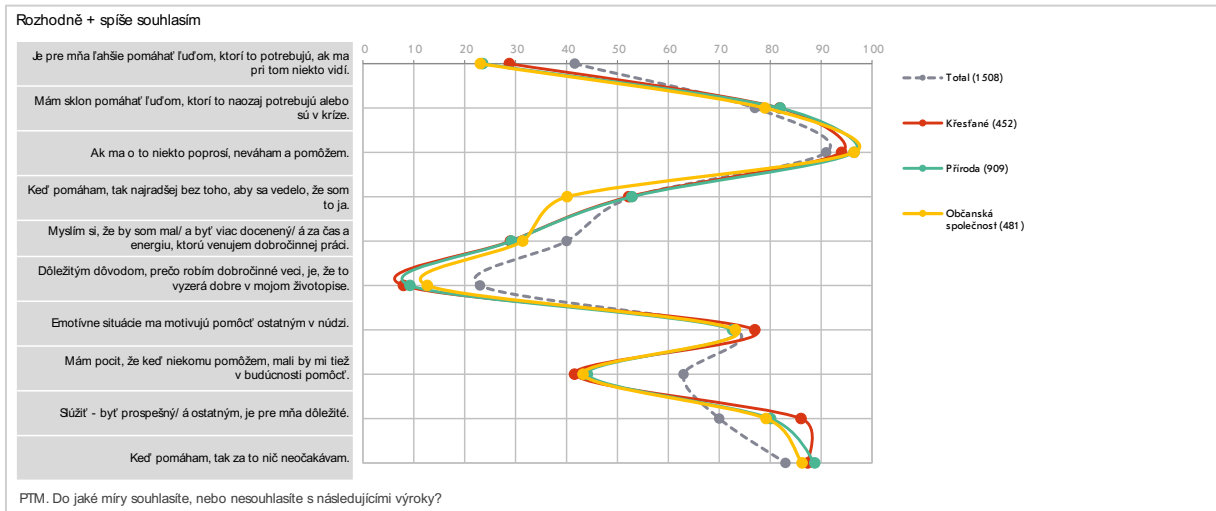
Z trochu inej kategórie je výrok „muži sú lepšími politickými lídrami ako ženy“. Súhlas s týmto výrokom deklarovali viac mladí z kresťanských organizácií než mladí zo sekulárnych organizácií, stále je to však približne na úrovni priemeru za bežnú populáciu mladých ľudí (čiže približne tretina respondentov).

Mládežnické organizace v České republice

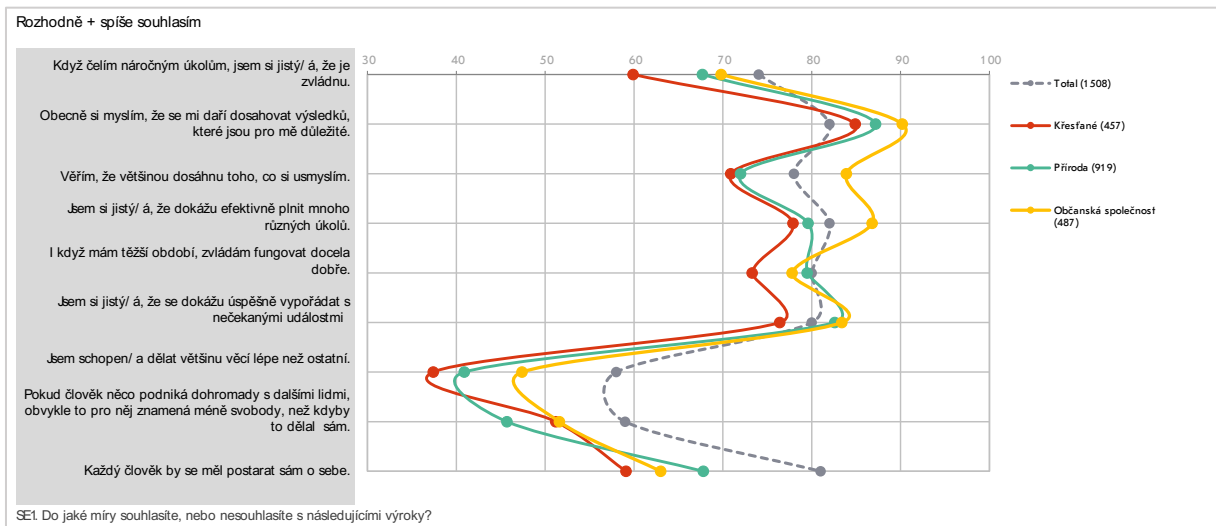
Prosociální tendence

Co se týče prosociálního chování, mladí se v tomto ohledu příliš nerozcházejí. Mládež bez zkušenosti z organizace má častěji dojem, že by jim jejich pomoc měla být od druhého oplacena.

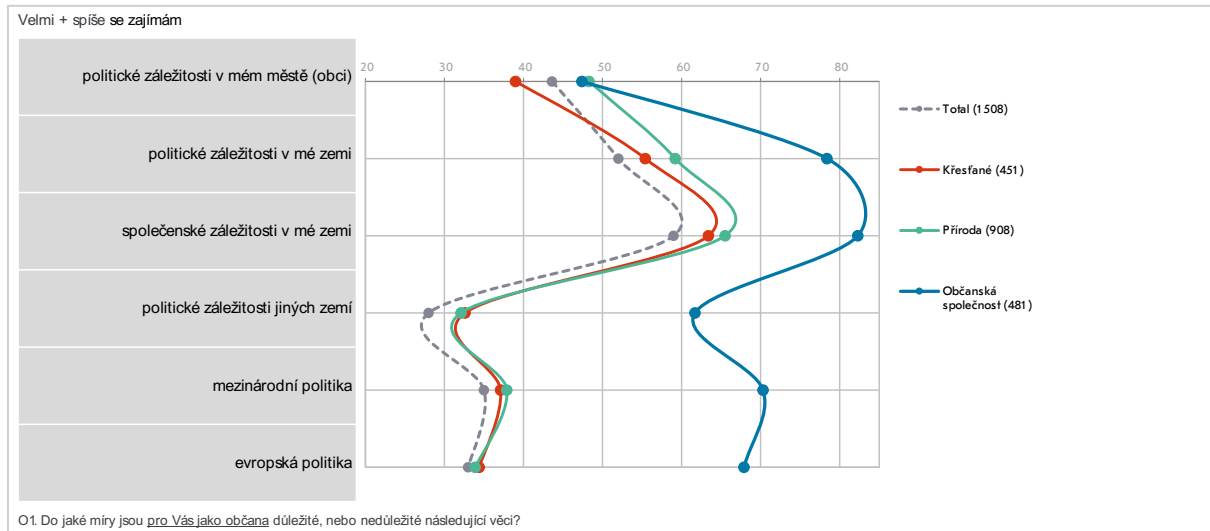
Vlastní účinnost (self-efficacy)

Ve vlastní schopnosti věří nejvíce členové občanských organizací. Vyšší míru vlastní účinnosti prokazují ve všech bodech. Věřt ve vlastní schopnosti.

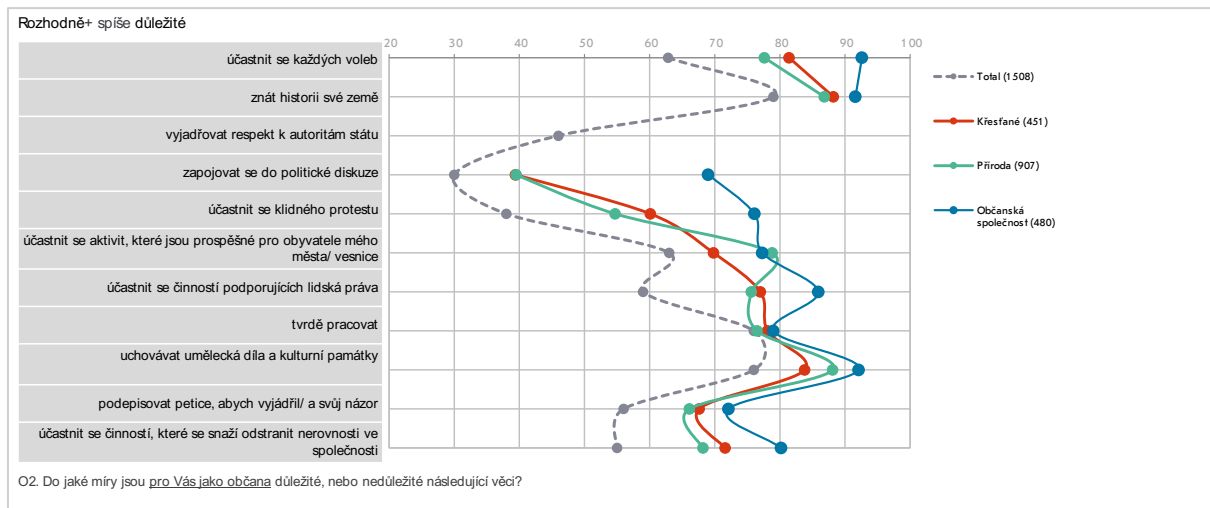
Zájem o společenské záležitosti a politiku

Zájem o společenské záležitosti a politiku mají především členové občanských organizací. Není to nijak překvapivé vzhledem k tomu, že tyto zájmy úzce souvisí s jejich činností. Křesťanské i přírodní organizace se více blíží většinové populaci.

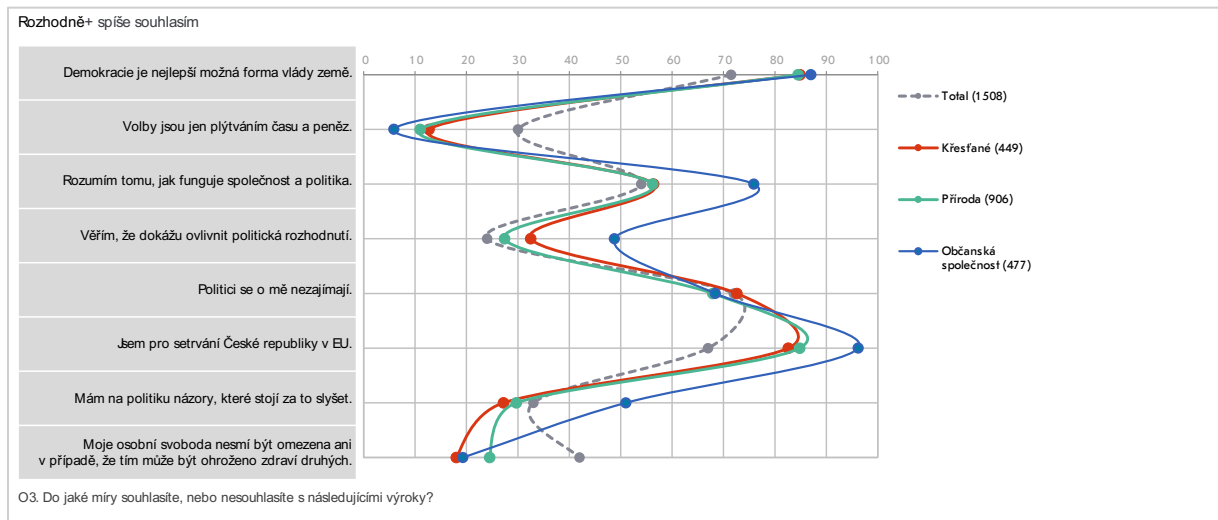
Důležitost společenské participace

V rámci společenské participace jsou názorově aktivnější členové občanských organizací, především v oblasti politiky. V otázkách lidských práv, zachování kulturních památek a tvrdé práce jsou vesměs za jedno.

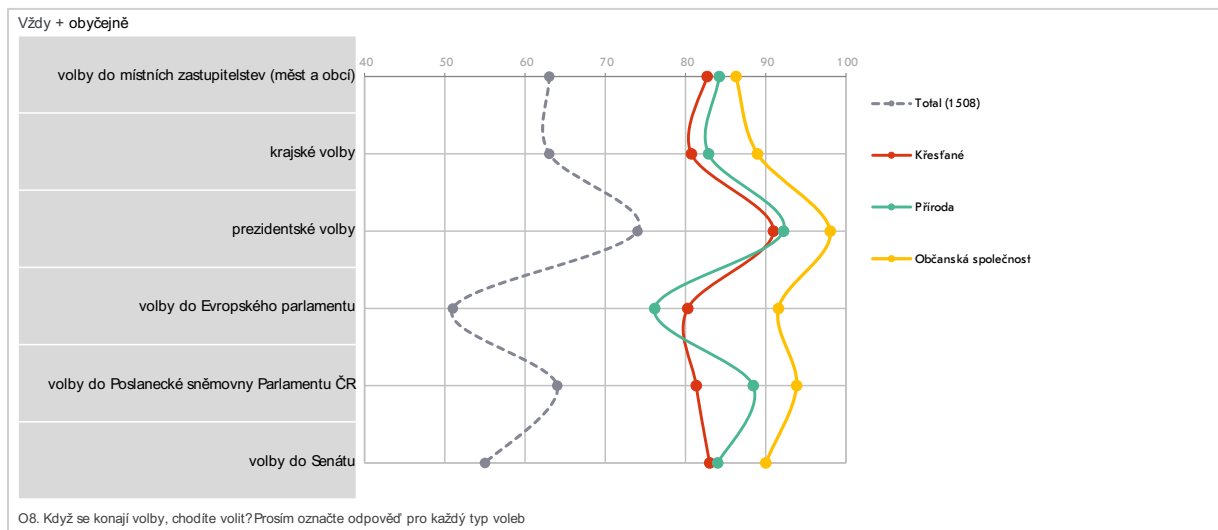
Politika – zájem a orientace

I následující graf poukazuje na aktivnější postavení občanských organizací. Křesťanské a přírodní organizace si jsou názorově podobnější.

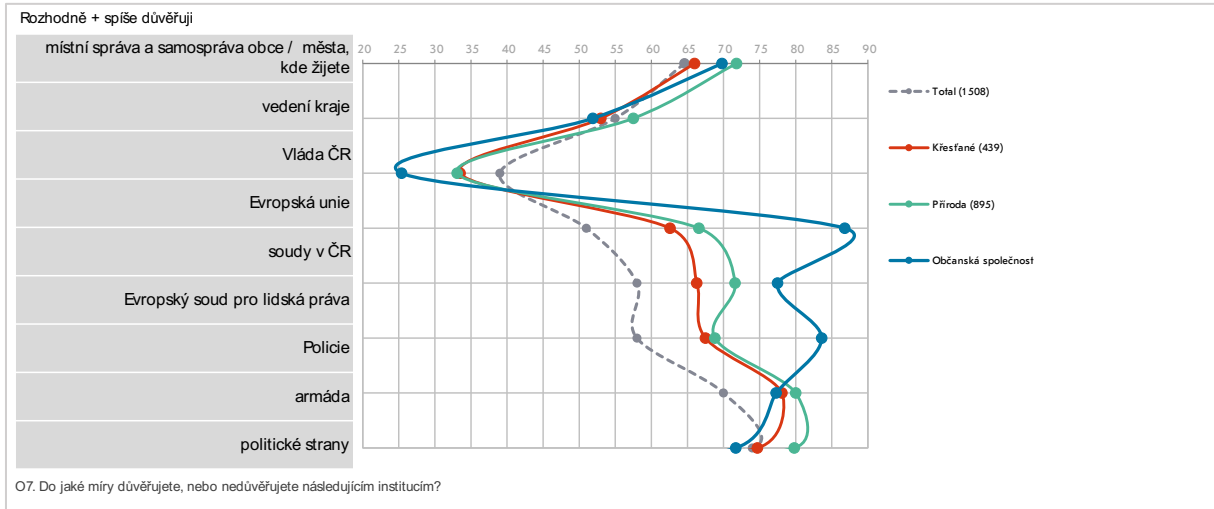
Účast na volbách

Všichni členové organizací se výrazně častěji než většinová populace účastní všech typů voleb. Členové občanských organizací jsou v tomto jednoznačně nejaktivnější. Tady stejně jako u většiny jiných otázek křesťanské a přírodní organizace jsou si výsledky podobné.

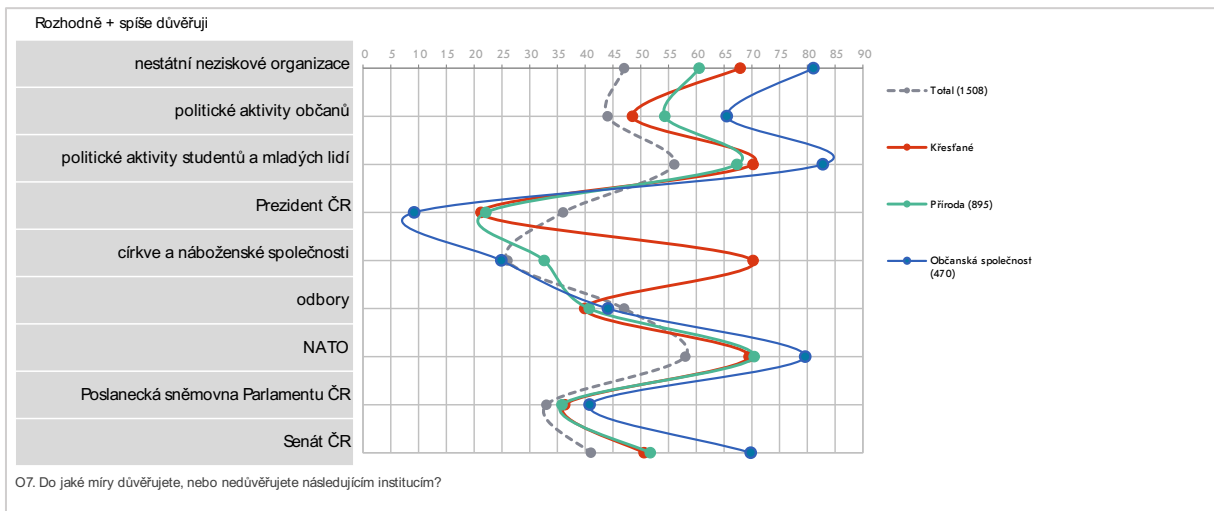

Důvěra v instituce

Důvěru ve většinu institucí mají mladí z občanských organizací. Výjimku tvoří vláda nebo politické strany. Rozdíl je znatelný především oproti celkové populaci. Z organizací se nejnižší mírou důvěry vyznačují organizace křesťanské.

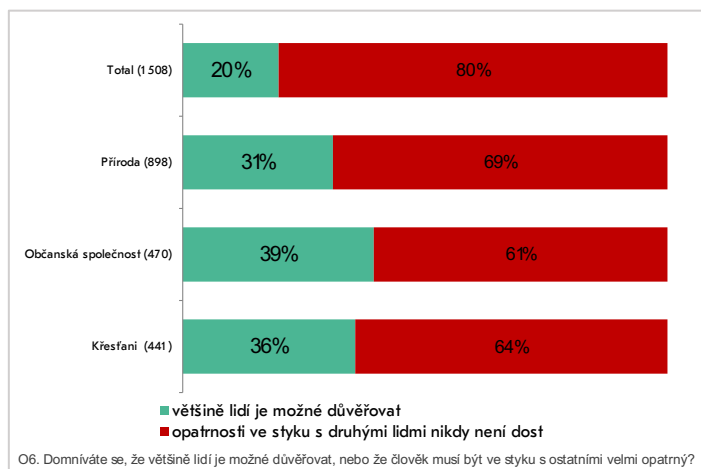

Občanské organizace jsou také skeptické k prezidentovi a do určité míry i k církvi. V tom se významně odlišují od křesťanských organizací. Ty dle očekávání mají důvěru vysokou. Zajímavé je, že i někteří členové organizací mládeže, které se řadí mezi neziskovky, jsou proti nim nedůvěřiví.

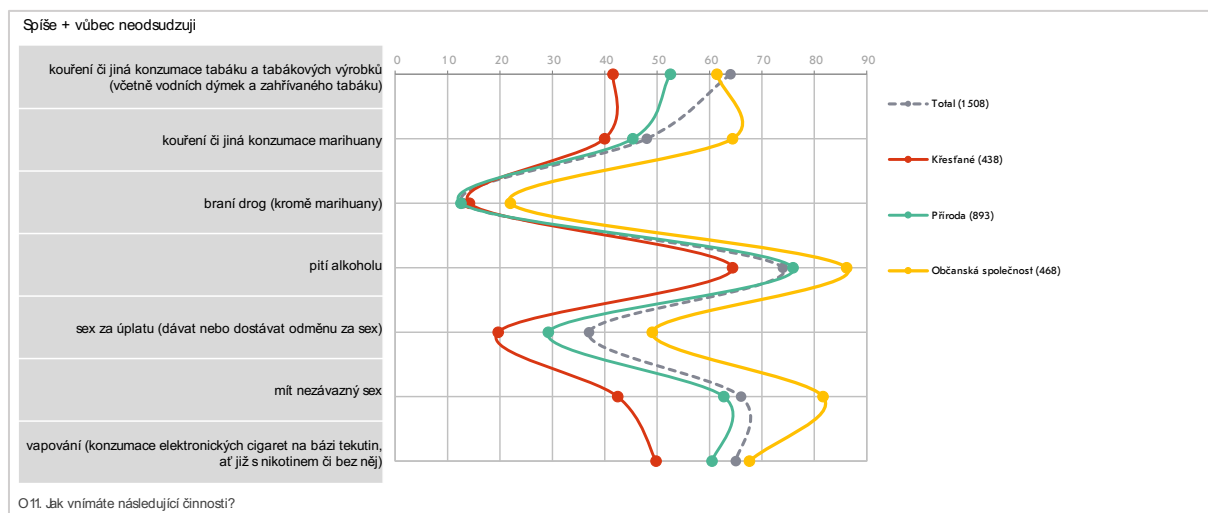
Důvěryhodnost lidí

Mladí lidé z organizací mládeže jsou vůči společnosti důvěryhodnější – občanské organizace dokonce v dvakrát větší míře než celková populace mladých.

Postoj k drogám, kouření, alkoholu a sexu

Nejvíce pruderní se ukazují být organizace křesťanské – alespoň co se týče nezávazného sexu a sexu za úplatu. V otázce kouření marihuany a braní drog jsou za jedno s přírodními organizacemi. Občanské organizace jsou nejvíce otevřené a jednotlivé aktivity odsuzují v menší míře.

Rovnost

Skupina občanských organizací nejvíce prosazuje genderovou rovnost. Je více nakloněna manželství pro všechny a je proti názorům, že muž by měl mít v rodině hlavní slovo, nebo že jsou muži lepšími politickými lídry. Naopak přírodní a křesťanské organizace jsou v tomto ohledu více patriarchální, obzvláště křesťanské. Ty zároveň zcela odmítají názor, že mít děti zatěžuje planetu.

